

**ORYANTİRING UYGULAMALARININ
1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
HAYAT BİLGİSİ DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARINA
VE EĞLENME DÜZEYLERİNE ETKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Elif Naime ÖREN
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Prof. Dr. Nil DUBAN
Ekim, 2024
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORYANTİRING UYGULAMALARININ
1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
HAYAT BİLGİSİ DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARINA
VE EĞLENME DÜZEYLERİNE ETKİSİ ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA

Hazırlayan
Elif Naime ÖREN

Danışman:
Prof. Dr. Nil DUBAN

AFYONKARAHİSAR

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**Oryantiring Uygulamalarının 1. Sınıf Öğrencilerinin Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutumlarına ve Eğlenme Düzeylerine Etkisi Üzerine Bir Araştırma**” adlı çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde bilimsel etik kurallara ve atıf gösterme ilkelerine riayet ettiğimi belirterek aksi bir durumun tespiti halinde sorumluluğun tamamen bana ait olduğunu kabul, beyan ve taahhüt ederim.

23/10/2024

İmza

Elif Naime ÖREN

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı-Soyadı	Elif Naime ÖREN
	Numarası	210682117
	Anabilim Dalı	Temel Eğitim
	Programı	Sınıf Eğitimi
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktor ☐ Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı	Oryantiring Uygulamalarının 1. Sınıf Öğrencilerinin Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutumlarına ve Eğlenme Düzeylerine Etkisi Üzerine Bir Araştırma	
Tez Savunma Sınav Tarihi	23.10.2024	
Tez Savunma Saati	09.30	

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek ☒ oy birliği-☐ oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE
MÜDÜR

ÖZET

ORYANTİRİNG UYGULAMALARININ 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN HAYAT BİLGİSİ DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARINA VE EĞLENME DÜZEYLERİNE ETKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Elif Naime ÖREN

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

Ekim, 2024

Danışman: Prof. Dr. Nil DUBAN

Bu araştırmanın amacı, yeni tanınan ve sevilen oryantiring sporunun amaçlarının ilkökul 1. sınıf hayat bilgisi ders kazanımları ile birleştirilip dersin işlenmesi ve bu süreçte öğrencilerin derse karşı tutumlarının ve eğlenme düzeylerinin incelenmesidir. Araştırmada ön test-son test kontrol grupsuz yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 19 birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma 2022-2023 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde Afyonkarahisar ilinin Sinanpaşa ilçesindeki bir devlet ilkokulunda gerçekleştirilmiştir. Birinci sınıf hayat bilgisi ders kazanımları belirlendikten sonra oryantiring sporu amaçları doğrultusunda Hayat Bilgisi ders kazanımlarına ulaşılacak şekilde etkinlikler planlanmıştır. Planlanan takvime uygun olarak oluşturulan etkinliklerle öğretim gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak 15 maddeden oluşan Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ile 10 maddeden oluşan Hayat Bilgisi Dersinde Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği ön test ve son test olarak kullanılmıştır. Uygulama sonrasında ise altı öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin tutumları ve eğlenme düzeyleri üzerinde etkili olup olmadığını belirlemek için kullanılan ölçeklerin ön test ve son test ortalamaları incelenmiştir. Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ve Hayat Bilgisi Dersinde Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği'nin ön test ve son test puanları arasındaki farkların anlamlılık düzeyi parametrik olmayan testlerden "Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi" ile belirlenmiştir. Araştırmada uygulanan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi'ne göre ön test ve son test puanları arasındaki farkların 0,05'ten küçük olması nedeniyle istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Uygulanan etkinliklerin öğrencilerin hayat bilgisi dersine yönelik tutumları ve eğlenme düzeyleri üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Oryantiring, Hayat Bilgisi, 1. sınıf

ABSTRACT

A RESEARCH ON THE EFFECT OF ORIENTEERING PRACTICES ON FIRST GRADE STUDENTS ATTITUDES TOWARDS LIFE SCIENCES COURSE AND THEIR ENJOYMENT LEVELS

ÖREN, Elif Naime

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF PRIMARY EDUCATION**

October, 2024

Advisor: Prof. Dr. Nil DUBAN

The purpose of this research is to combine the objectives of the newly known and popular orienteering sport with the primary school 1st grade Life Science course outcomes, to teach the course, and to examine the students' attitudes towards the course and their entertainment levels. A pretest-posttest quasi-experimental design without a control group was used in the research. There are 19 first grade students in the study group of the research. The research was conducted in a public primary school in Sinanpaşa district of Afyonkarahisar province in the second semester of the 2022-2023 academic year. After the first grade Life Science course outcomes were determined, activities were planned to achieve the Life Science course outcomes. Teaching was carried out with activities created according to the planned calendar. In the study, the 15-item Attitude Scale towards the Life Science Lesson and the 10-item Scale for Determining the Level of Fun in the Life Science Lesson were used as data collection tools as pre-test and post-test. After the application, six students were interviewed. Semi-structured interview technique was used. The pretest and posttest mean scores of the scales were examined to determine whether the activities carried out within the scope of the research had an impact on the students' attitudes and enjoyment levels. The significance level of the differences between the pre-test and posttest scores of the Attitude Scale Towards the Life Science Lesson and the Scale for Determining the Level of Fun in the Life Science Lesson was determined by the "Wilcoxon Signed Rank Test", one of the non-parametric tests. According to the Wilcoxon Signed Rank Test applied in the research, the pre-test and post-test scores were determined. A statistically significant difference was found since the differences between the test scores were less than 0.05 ($p < 0.05$). It was determined that the applied activities were effective on the students' attitudes towards the life sciences course and their enjoyment levels.

Key Words: Orienteering, Life Sciences, 1st Grade

ÖNSÖZ

Bu yüksek lisans tez çalışmamda oryantiring uygulamaları ile gerçekleştirilen 1. sınıf hayat bilgisi dersine karşı öğrencilerin eğlenme düzeylerinin ve tutumlarının incelenmesi sonucunda ulaştığım verileri sunmaktayım.

Bu çalışmanın hazırlanmasında büyük emeği olan, beni yönlendiren ve desteğini esirgemeyen, benim için çok değerli, saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. Nil DUBAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Maddi manevi her konuda yanımda olan, bana sonsuz güvenen, hayatımın en değerli parçaları canım babam Arif ÖREN'e ve canım annem Rahime ÖREN'e, çalışma sürecimde yanımda oldukları için ve desteklerini hiçbir zaman esirgemedikleri için teşekkürlerimi sunarım.

2018 yılında oryantiring sporu ile tanışarak hakem olmamı sağlayan, çalışmam boyunca beni sürekli motive eden, etkinliklerimde her türlü yardımda bulunan çok kıymetli, Afyonkarahisar Oryantiring İl Temsilcimiz Sayın Mikail TAŞKALE'ye teşekkürlerimi sunarım.

Elif Naime ÖREN
2024, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
YEMİN METNİ.....	ii
TEZ JURİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	x

GİRİŞ	1
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

1.HAYAT BİLGİSİ.....	3
1.1.HAYAT BİLGİSİ DERSİNİN ÖNEMİ	4
1.2.HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE BİLGİNİN YAPI TAŞLARI	5
1.3.HAYAT BİLGİSİ ÖĞRETİMİNİN AMAÇLARI	6
1.4.HAYAT BİLGİSİ DERSİNİN İÇERİĞİ.....	8
1.5.HAYAT BİLGİSİ DERSİNİN NİTELİĞİ	10
1.6.HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	10
2.ORYANTİRİNG	21
2.1.TÜRKİYE’DE ORYANTİRİNG.....	22
2.2.ORYANTİRİNG NASIL YAPILIR?	23
2.3.ORYANTİRİNG DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ GENEL AMAÇLARI	24
2.4.ORYANTİRİNG DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER	25
2.5.ORYANTİRİNGİN FİZİKSEL, PSİKOLOJİK, SOSYAL VE BİLİŞSEL GELİŞİM ÜZERİNDEKİ ÖNEMİ	26
2.6.ORYANTİRİNG TÜRLERİ	27
2.7.ORYANTİRİNGDE HARİTA KULLANIMININ ÖNEMİ	28
2.8.ORYANTİRİNGDE PUSULA KULLANIMININ ÖNEMİ	28
2.9.ORYANTİRİNGDE HARİTA VE PUSULANIN BİRLİKTE KULLANILMASI	29
3.İLKOKULDA ORYANTİRİNG KULLANIMI	31
4.HAYAT BİLGİSİ VE ORYANTİRİNG	32
5.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	37

İKİNCİ BÖLÜM

1. PROBLEM DURUMU	40
2.PROBLEM CÜMLESİ	40
3.ARAŞTIRMANIN AMACI, ÖNEMİ	40
4.ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİ VE HİPOTEZLERİ	41
5.ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI	42
6.ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI	42
7.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	42
8.ÇALIŞMA GRUBU	43
9.VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	43
9.1.HAYAT BİLGİSİ DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ	43
9.2.HAYAT BİLGİSİ EĞLENME DÜZEYİNİ BELİRLEME ÖLÇEĞİ	44
9.3.GÖRÜŞME FORMU	45
10.UYGULAMA	46
11.VERİLERİN ANALİZİ	51

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1.BULGULAR VE YORUM	52
1.1.NİCEL VERİLERDEN ELDE EDİLEN BULGULAR	52
1.2.NİTEL VERİLERDEN ELDE EDİLEN BULGULAR	55

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	57
KAYNAKÇA	61
EKLER DİZİNİ	65
EK 1: HAYAT BİLGİSİ DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ	66
EK 2: HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE EĞLENME DÜZEYİNİ BELİRLEME ÖLÇEĞİ	67
EK 3: İZİNLER	68
EK 4: ETKİNLİK FOTOĞRAFLARI	70

TABLÖLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Birinci Sınıf Hayat Bilgisi 1. sınıf Kazanım ve Açıklamaları.....	13
Tablo 2. İkinci Sınıf Hayat Bilgisi 2. Sınıf Kazanım ve Açıklamaları.....	15
Tablo 3. Üçüncü Sınıf Hayat Bilgisi 3. Sınıf Kazanım ve Açıklamaları.....	18
Tablo 4. Oryantiring Kazanımları ile Hayat Bilgisi Kazanımlarının Eşleştirilmesi.....	34
Tablo 5. Hayat Bilgisi Tutum Ölçeğinde Olumlu ve Olumsuz Maddelerin Puanlandırılması.....	44
Tablo 6. Uygulama Süreci.....	46
Tablo 7. Uygulanan Ölçekler.....	52
Tablo 8. Hayat Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Betimsel Analizi.....	53
Tablo 9. Hayat Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları.....	53
Tablo10. Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Betimsel Analizi.....	54
Tablo 11. Hayat Bilgisine Dersine Yönelik Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları.....	54
Tablo 12. Görüşme Sonuçlarının Analizi.....	55

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TOF	: Türkiye Oryantiring Federasyonu
AOG	: Ankara Oryantiring Grubu
İOG	: İstanbul Oryantiring Grubu
TTK	: Talim ve Terbiye Kurulu
DEHB	: Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu
SPSS	: Statistical Package For the Social Sciences

GİRİŞ

21. yüzyılda teknoloji ve endüstride gerçekleşen hızlı gelişmeler, insanların hayat tarzlarında önemli değişimlere neden olmuştur. Yeni teknolojiler, ulaşım araçları ve modern iletişim olanakları insanların yaşamını kolaylaştırmanın yanında fiziksel aktivitelerde azalma, hareketsiz bir yaşam getirmiştir (Orhan, 2019). Bu hareketsiz hayat tarzı her yaş grubunu etkilediği gibi çocukların da yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir. Bir çocuk için hareket, zihinsel ve fiziksel gelişimi için gereklidir. Hareketli yaşam ileride oluşabilecek hastalık risklerini azaltmakta, aşırı kilo alımının önlenmesinde, hayat kalitesinin artırılmasında olumlu katkı sağladığı bilinmektedir. Çocuğun sportif aktiviteleri, hareket gelişimi, oyun, fiziksel aktivite, performans olarak bir süreci takip edebildiği gibi yaşam boyu spor olarak da devam edebilmektedir (Demiral, 2019).

Hareket, önemli bir ihtiyaçtır. Çocuk, hareket yoluyla dünya ile etkileşim halinde olmaktadır. Dünyayı tüm duyu organlarıyla algılamaya, keşfetmeye, test etmeye, kavramaya ve anlamaya başlamaktadır. Deneyim kazanıp, kendine güven duygusunu geliştirmesine olanak vermektedir. Bu bağlamda fiziksel etkinlikler çocuğun duygusal, zihinsel, sosyal ve fiziksel gelişimini desteklemektedir. Fiziksel etkinlikler ve spor, sağlıklı bir hayat açısından bütün bireyler için büyük öneme sahiptir. Düzenli fiziksel aktivitelere katılım, çocukların ve gençlerin kötü alışkanlıklardan uzak durmalarını sağlayarak sağlıklı bir şekilde gelişmelerine, büyümelerine ve sosyalleşmelerine imkân sağlayacaktır (Orhan, 2019).

Toplumda spor ve fiziksel aktiviteye verilen önemin ve katılımın artması için en önemli etkenler arasında çocukluk döneminde spora ilişkin ilgi uyandırma ve katılımın sağlanması gösterilebilmektedir. Bununla birlikte çocuğun temel hareket yeteneklerinin dengeli bir şekilde geliştirilmesi de ancak öğretim ile mümkündür (Şahin ve Usta, 2016). Enerjisini atan, sosyal bir gruba ait olan öğretim yuvasındaki çocuğun mutluluğu, çevresinin desteği ve kazandığı başarı ile birleşerek çocuğu motive etmektedir. Sağlığı, direnci ve becerileri arkadaşları tarafından da saygı uyandırmaktadır. Spor yapan çocuk onaylanmakta, destek görmekte ve sevilmektedir. Tüm bu pozitif destek çocuğun ders başarısını da pozitif yönde etkilemektedir (Yalçın ve Balcı, 2013). Sporun öğrencilerin yaşamındaki önemli etkileri düşünülerek, araştırmada hayat bilgisi dersinin spor etkinlikleri ile işlenmesine yer verilmiştir.

Hayat bilgisi dersi hayatın içerisinde, günlük yaşamda karşılaşılabilecek konuları işleyen çok yönlü bir derstir. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları ile Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır. Programın asıl amacı; temel yaşam becerilerine sahip, kendini tanıyan, sağlıklı ve güvenli bir yaşam süren, yaşadığı toplumun değerlerini özümseyen, doğaya ve çevreye duyarlı, araştıran, üreten ve ülkesini seven bireyler yetiştirmektir (MEB, 2018). Bu bağlamda hayat bilgisi dersinin sağlıklı, doğaya ve çevreye duyarlı bireyler yetiştirilmesi amaçlarından yola çıkılarak spor ile ilişkilendirilmesi yapılabileceği görüşüne varılabilir.

Bu çalışmanın amacı, yeni yaygınlaşmaya başlayan bir spor dalı olan oryantiring sporu amaçları ile ilköğretim 1. sınıf hayat bilgisi ders kazanımlarının birleştirilerek, oryantiring etkinliklerinin hayat bilgisi dersindeki tutumlarına ve eğlenme düzeylerine yönelik etkisinin araştırılmasıdır. Öğrencilerin oryantiring etkinlikleri ile işlenen hayat bilgisi dersine karşı tutumların ve eğlenme düzeylerinin etkisi ortaya konmaktadır. Hayat bilgisi dersi için hazırlanan etkinliklere yer verilmiştir. Bu etkinlikler oryantiring kazanımları ile hayat bilgisi ders kazanımları ilişkilendirilerek gerçekleştirilmiştir. Eğitim sisteminin en temel derslerinden olan hayat bilgisi dersine karşı öğrencilerin tutumlarını olumlu ve hayat bilgisi dersindeki eğlenme düzeylerinin yüksek olması için hayat bilgisi dersinin öğrencilerin aktif katılımlarıyla gerçekleştirilen daha dikkat çekici bir ders haline getirilmesi önemlidir. Hayat bilgisi dersinin spor etkinlikleriyle gerçekleştirilmesi bu dersin daha dikkat çekici ve eğlenceli olmasını destekleyecektir. Bu araştırmanın kapsamını 1. sınıf hayat bilgisi ders kazanımlarına oryantiring etkinlikleri ile ulaşılabilirlik oluşturmaktadır. Bu kapsamda uygulamada olan ders programının amaçları, içeriği, eğitim durumları ve değerlendirme açısından uygulamada güçlük yaşanan öğelerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Afyonkarahisar ilinin Sinanpaşa ilçesindeki Atatürk İlkokulu 1. sınıf öğrencilerine uygulanması ve 1. sınıf öğretim programı ile sınırlıdır. Bu çalışmada ön test son test kontrol grupsuz yarı deneysel desen kullanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

1. HAYAT BİLGİSİ

Çocuğun kendinin farkına varması ve tanınması sadece merkezi olarak kendini bilmesini kapsamamaktadır. Bu yalnızca ilk adımı oluşturmaktadır. Bu adımı çocuğun aile bireylerini, birlikte yaşadığı bireyleri ve bu hayat alanını saran daha büyük sosyal grup, kurum ve örgütlerdeki bireyleri, köyü, ilçeyi, ili, bölümü, bölgeyi, ulusunu ve dünyayı değişik boyutları ile tanımayı kapsamaktadır. Böylece kendini bilme ve tanıma hem toplumsal hem de doğal çevreyi tanımayı gerektirmektedir. Bu durumda hayat bilgisi dersi hayatın bilgisini ulaştırmaktadır (Baş vd., 2017).

İlkokul, eğitim sisteminin temel yapı taşıdır. Öğrencilerin eğitim hayatının temellerinin atıldığı 1,2 ve 3.sınıfları kapsayan ilkokulun ilk yılları öğrenciler için önemli bir yere sahiptir. İlkokulun ilk üç sınıfında bulunan hayat bilgisi dersi, öğrencinin sosyal çevresiyle ve diğer bütün derslerle alakalı derslerin en başında gelir. Hayat bilgisi dersi bireyin kendini gerçekleştirmesi yaşadığı topluma uyum sağlaması açısından Türk Milli Eğitim Sistemi'nde ilkokul programlarındaki yeri önemlidir. Bu ders mihrer ders olup, öğrencilerin yaşadığı çevre ve toplumla ilgili bilgileri bir bütün olarak anlamalarını ve edindikleri bilgileri çeşitli alanlara transfer etmelerini kolaylaştırmaktadır (Aladağ, 2016). Hayat bilgisi ilköğretimin 1. sınıf ders programından 3.sınıf ders programına kadar yer alan bir derstir. Hayat bilgisi dersinde konular, öğrencilerin gerçek yaşamlarına uygun olarak ev, aile ve okul ile yakın çevresinden alınır ve ders konu merkezlidir. Konular somut olandan ve çocuğun yakın çevresinden olanla başlanmaktadır. Konular üç sene boyunca konu yoğunluğu giderek artacak şekilde devam etmektedir. Bu konular yapı olarak çocukları geliştirmeye yardımcıdır, psikolojik ve fizyolojik olarak kendini tanımasına etrafında yaşananları anlamlandırmasına yardımcı olur. Bu durumda hayat bilgisi, çocuğun dünyaya gelişinden itibaren geçen altı yedi yıldan bu yana dünyayı nasıl anlamlandırdığına yönelik deneyimleri merkeze alarak, bundan sonra hayatına ilişkin bilgi, beceri değerleri edindirmeye, çevresini sosyal ve fiziki boyutta anlamasına katkıda bulunmaya çalışan bir derstir (Kabapınar, 2019).

Hayat bilgisi dersi bütünlüğe dayalıdır, odağında birey yer tutar ve onu biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel açıdan bütün bir şekilde ele alır. Hayat bilgisi

dersi kişiyi, toplumu ve doğayı kendisine konu almış olması, kişinin hayatını devam ettirebilmesi farkındalığının yanında aynı zamanda insanın toplumsal varlık olarak bulunduğu çevre ile uyum içinde yaşamını sürdürebilmesi için toplumsal hayata geçen öğrencilere öğretilmesi gereken bir derstir. Bireyin yaşamını tek bir problem çıkmadan devam ettirebilmesinde oluşan bu kusursuzluğun iletilmesi gerekmektedir (şimşek, 2013).

Hayat bilgisi dersi, çocukların tecrübe edindiği dünyasına uygun olacak şekilde ev, aile ve okul ile bulunduğu yakın çevresini içine alan konulardan oluşur ve ders konu odaklıdır. Bu konular hem somut durum ve olguları kapsamakta hem de öğrencinin yakın çevresinden olandan başlamaktadır. Bu konular ilk üç yıl süresince konu içeriği yoğunlaşarak devam etmektedir. Konular yapı olarak çocuğun gelişimini önemsemektedir. Çünkü ocuğun hem psikolojik açıdan hem de fizyolojik açıdan kendini bilmesine ve çevresine anlam vermesini sağlar. Bu anlamda Hayat Bilgisi dersleri temel olarak sosyal bilgiler ile fen bilimleri derslerinin birleşmesiyle meydana gelmiş disiplinler arası bir derstir. Bu ders Türkiye’de 4.sınıftan başlayarak sosyal bilgiler ve fen bilimleri ismiyle ayrılarak ortaöğretimin sonuna kadar devam etmektedir (Kabapınar, 2012).

Yukarıdaki tanımlardan da yola çıkarak hayat bilgisi dersinin ortak özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Aladağ, 2016):

- İyi bir vatandaş yetiştirmek için çocuğun planlı ve düzenli bir biçimde formal eğitim alanlarında temel yaşam becerilerini edinmesi,
- İçinde bulunduğu doğal ve toplumsal çevreye adapte olabilmesi,
- Çocuğun yaşadığı toplumu ve doğal çevreyi tanımak amacıyla pek çok bilgi, beceri, tutum, değer ve alışkanlık kazanması için milli eğitimin genel amaçlarını gerçekleştirme adına önemli bir misyona sahip olan derstir.

1.1.HAYAT BİLGİSİ DERSİNİN ÖNEMİ

Zekânın özü en gerçek anlamıyla kendilerini ve başkalarını anlama becerilerini geliştirebilen ve buna göre tepki verebilen bireylerin sosyal dünyada en başarılı kişiler olduğunu kanıtlarlar. Bir ocuğun sosyal hayatı öngörülebilir şekillerde gelişir. Sosyal aę, ebeveynler veya veliler ile kurulan yakın ilişkilerden diğer aile üyelerini, akraba olmayan yetişkinleri ve akranlarını kapsayacak şekilde büyür. Erken ocukluk yıllarında

en büyük güç ailenin etkisi, ebeveynlerin tutum ve davranışlar açısından rol model oluşturması nedeniyle önemini korumaktadır. Bu etki çocukların akranlarına karşı nasıl davranacaklarını ortaya çıkarır. Çocukların akranlarıyla olan sosyal etkileşimleri, grup oyunları ve sonrasında okul ortamında daha da şekillenir(Betlow, 2005).

Okul, çocuklara yeni imkânlar sunarak daha geniş bir dünyaya açılmalarını sağlamaktadır. Okul çağına gelen çocuklar yeni insanlar ve yeni tecrübeler edinmektedirler. İlköğretimin temel amacı her çocuğu yaşama ve bir sonraki öğrenme ortamına hazırlayarak iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları edindirmek; çocuğu milli ahlak anlayışına göre yetiştirmektir. Formal eğitim ortamında bu hedefi gerçekleştiren ilk ders hayat bilgisi dersidir. Hayat bilgisi dersi, toplu öğretim yaklaşımına dayalı olarak oluşturulmuş bir derstir. Çocukların hem kendilerini hem de içinde bulundukları toplumu ve dünyayı tanımaları için önemi oldukça fazladır (Sönmez ve Görmez, 2016).

Hayat bilgisi dersinin önemini aşağıdaki özelliklerden anlaşılabılır:

- Hayat bilgisi dersinde yaşamın bilgisi verilmektedir.
- Hayat bilgisi dersinin kapsamını doğal ve sosyal bilimlerle sanat, düşünce ve değerler oluşturmaktadır.
- Hayat bilgisi dersi toplumsallaştırma ilkesinden yola çıkılarak ortaya konulmuştur.
- Çocuğa görelilik, bilimsellik, güncellik, somuttan soyuta ve hayatın içindelik ilkeleri dersin olmazsa olmazlarıdır.
- Hayat bilgisi dersi vatandaşlık eğitim programının temelidir.
- Hayat bilgisi dersi başta sosyal bilgiler ve fen bilimleri olmak üzere birçok dersin temelini oluşturmaktadır.

Hayat bilgisi dersinin özellikleri bunlarla sınırlı değildir. Hayat bilgisi dersinin bu özellikler etrafında oluşturulması ve çocukların hayatın bilgisi ile sarmalanması amaçlanmaktadır(Baş vd., 2017).

1.2.HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE BİLGİNİN YAPI TAŞLARI

İlköğretimin ilk üç yılındaki çocuklar hayatı bir bütün içinde algırlar. Onlar için genel olarak tek tek olgu ve olaylar yoktur. İçinde bulundukları yaşamın olgu ve olaylarını bir bütün içinde görürler. Bu sebeple ilköğretimin ilk üç yılında Türk eğitim

sisteminde dersler sosyal bilgiler ve fen bilimleri olarak ayrılmamıştır. Hem sosyal bilgiler ve fen bilimleri derslerinin hem de sanat, çağdaş düşünce ve değerlerin bir birleşimi olan hayat bilgisi dersi oluşturulup işe koşulmuştur (Sönmez, 2010).

İlkokulda, çocuk gördüğü dersler sayesinde eğitim hayatına başlamış olur. Bu temel derslerden biri de tabi ki hayat bilgisi dersidir. Hayat bilgisi dersinin öğrenci merkezli olduğu görülmektedir. Bu mana da hayat bilgisi dersi mutlu insan ve mutlu toplumu hedefleyen bir derstir. Bu dersi önemli hale getiren diğer bir özelliği de canlı bir ders olmasıdır. Hayat Bilgisi dersinin yapısında hayat ile iç içe olmak vardır. Dolayısıyla çocuğu hayata hazırlamak önemlidir. Yani öğrencinin birey olarak toplum ve doğa hayatında önüne çıkan problemlerin çözümüne katkı sağlayan bir derstir. Çocuğun dersin merkezine alarak aktif olmasına önem veren, sosyal bilgiler ve fen bilimleri derslerinin temelini oluşturan ve diğer derslerin merkezinde olan hayata hazırlık dersidir. Hayat bilgisi dersi, çocuğun ilkokulda yaşamı tanımaya, algılamaya başladığı dönemin ilk mihver ders olma özelliğindedir (Çelik, 2020).

Hayat bilgisi dersinin yapılanma sürecinde öğrencinin aktif olduğu ve etkinlik temelli bir yapıda olduğu görülmektedir. Bu nedenle hedeflerin etkinlikler yoluyla kazandırılması gerektiği vurgulanmaktadır. Programın öğrenme-öğretme sürecinin öğrencilerin etkin olacakları şekilde hazırlanması vurgulanmaktadır (Alkan vd., 2023).

1.3.HAYAT BİLGİSİ ÖĞRETİMİNİN AMAÇLARI

İlköğretim kurumlarının genel amaçlarından birisi bireyi yaşama ve bir sonraki öğrenim düzeyine hazırlamak, topluma faydalı vatandaşlar yetiştirmektir. Bu vizyonu hayata geçirmek için hayat bilgisi dersi önemli bir misyon yüklenmiştir. Hayat bilgisi dersinin temel yaklaşımına bakıldığında; bilgiyi oluşturmak ve kullanmak için gerekli beceri, kavram ve değerlerle öğrenciyi besleyerek etkin bir vatandaş yetiştirmek ve yaşama hazırlamaktır (Aladağ, 2016).

Öğretim programları ihtiyaçlar dâhilinde oluşturulmaktadır. Ülkelerin ve toplumların ihtiyaçları da zaman içerisinde değişiklik gösteren hareketli bir yapıdadır. İçinde bulunulan toplumun küresel eğilimleri, siyasi, ekonomik ve sosyal hareketliliği, teknolojik ve bilimsel gelişmeleri hayatın düzenlenmesine bağlı olarak eğitimin amaçlarında bazı değişiklikleri de yanında getirmektedir. Cumhuriyetin ilanından sonra birçok alanda kalkınma amaçlanmıştır ve birtakım değişim hareketliliği başlamıştır. Bu

durumun eğitime yansımaları da genelde eğitim programlarının özelde de öğretim programlarının hedeflerinde görülmektedir. Bu bağlamda Hayat Bilgisi dersinin amaçları da Türk Milli Eğitim sisteminin genel amaçlarına uygun olarak belirlenmiştir. 1926, 1936, 1948, 1968, 1998, 2005, 2009, 2015 ve 2018 tarihlerinde hazırlanıp uygulanan Hayat Bilgisi Öğretim Programlarında da dersin amaçları çağın ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmıştır ve uygulamaya konulmuştur (Çelik, 2020).

2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları ile Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır. Programın asıl amacı; temel yaşam becerilerine sahip, kendini tanıyan, sağlıklı ve güvenli bir yaşam süren, yaşadığı toplumun değerlerini özümseyen, doğaya ve çevreye duyarlı, araştıran, üreten ve ülkesini seven bireyler yetiştirmektir (MEB, 2018).

Sönmez (2010), hayat bilgisi dersi kapsamında öğrencilerin kazanması beklenen hedeflerin “yaşamda karşısına çıkan basit ve temel problemleri çözebilme, temel ilkeleri basit yaşam sorunlarının çözümünde değerlendirebilme, ailesini, arkadaşlarını, vatanını, milletini, insanlığı sevebilme, bilinçli bir üretici ve tüketici olabilme, demokrasiyi özümseyebilme, farklı düşünebilme, bilimsel düşünme yöntemlerini kullanabilme, ulusun ve insanlığın tarihiyle ilgili temel olguların bilgisi, temel tarihi bilgileri kavrayabilme vb.” gibi olabileceğini belirtmektedir. Böyle hedefler amaçlanınca, bu dersin doğa ve sosyal bilimler, sanat, çağdaş düşünce ve değerlerin birleşimi olarak yapılandırılması gerektiğini, bu hedeflerin temelinde insan, doğa, toplum ve değerlerin yer aldığını vurgulamaktadır.

Hayat bilgisinin yaşamın içindeki olay ve durumları konu alarak bireyi hayata hazırlama amacıyla olduğu belirtilebilir. Bu amaç kapsamında çocuğun yakın çevresinden hareket edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Hayat bilgisi dersi bu amaçları sağlamak için kendi sınırları içerisinde farklı alanlardan da faydalanmaktadır. Bununla birlikte yine amaçları doğrultusunda bu alanlara ön hazırlık oluşturan bir derstir (Aktepe ve Gündüz, 2020).

Son olarak 2018 yılında güncellenen Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda dersin özel amaçları şöyle sıralanmıştır: Öğrencilere kendini ve bulunduğu çevresini tanıtmak, aile ve toplumun temel değerlerini özümsetmek, milli, manevi ve insani değerleri yaşantısal hale getirtmek, kişisel gelişiminin gerçekleşmesi için yapması

gerekenlerin farkındadır, kişisel bakım becerilerini geliştirmek, sağlıklı ve güvenli yaşam sürme farkındalığı edindirmek, sosyal katılım becerisi edindirmek, zamanı ve mekânı algılama becerisi oluşturmak, kaynakları verimli kullanma becerisi edindirmek, öğrenmeyi öğrenme becerisi edindirmek, temel düzeyde bilimsel süreç becerilerini kazandırmak, ülkesini seven vatandaş olarak tarihi ve kültürel değerlerini yaşatmaya istekli hale getirmek, doğaya ve çevreye duyarlı olma becerisi kazandırmak, bilgi ve iletişim teknolojilerini amacına uygun olarak kullanma becerisi kazandırmaktır (MEB, 2018).

İlkokul öğrencilerine birey, toplum ve doğa bağlamında temel bilgi, beceri ve değerleri kazandırmayı hedefleyen “2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı” kapsamında;

- Kendisini ve bulunduğu çevresini tanıtmak;
- Aile ve toplumun esas değerlerini açıklamak;
- Ulusal, manevi ve insani değerleri, açıklamak
- Kişisel gelişimi edinebilmek için yapılması gerekenlerin farkında olmasını sağlamak;
- Kişisel bakım becerilerini ilerletmek;
- Sağlıklı ve güvenli bir yaşam sürmenin bilincini kazandırmak;
- Sosyal katılım becerilerini edindirmek;
- Zaman ve mekân algılama yeteneğini kazandırmak;
- Kaynakları verimli kullanma yeteneğini ilerletmek;
- Öğrenmeyi öğrenme yeteneği edindirmek;
- Temel bilimsel süreç becerilerini kazandırmak;
- Vatanını seven ve tarihsel ve kültürel değerlerini yaşatmaya istekli hale getirmek;
- Doğaya ve çevresine duyarlı;
- Bilgi ve iletişim teknolojilerini amaca uygun değerlendiren bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır (MEB, 2018).

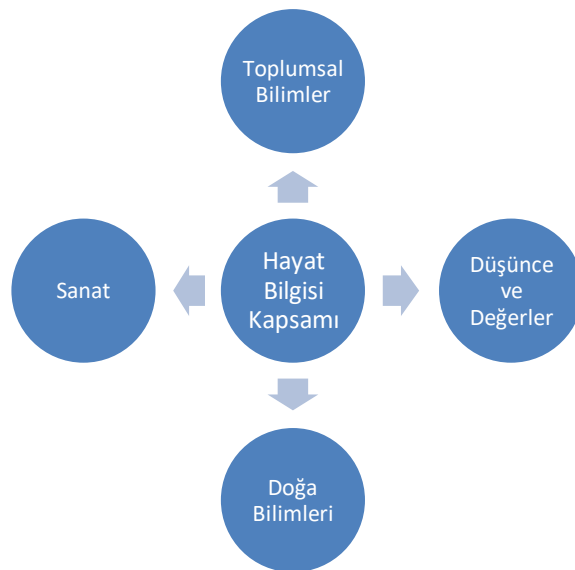
1.4.HAYAT BİLGİSİ DERSİNİN İÇERİĞİ

Hayat bilgisi doğal ve toplumsal gerçekle ispatlamaya dayalı bir bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda ulaşılan dirik bilgiler olarak tanımlanabilir. Bu tanımdan

da yola çıkarak bu derste doğal ve toplumsal olgu ve olaylar işlenmektedir. Örneğin; okulda yaşam, aile, milli bayramlar gibi olgu ve olaylar toplumsal; mevsimler, çevremizde yaşam gibi olgu ve olaylar ise doğaldır. Çocuk içinde bulunduğu doğal ve toplumsal olgu ve olayları bilmek, anlamak, genelleme yapmak, analiz etmek, yeni çözümler önermek ve onlara yorum katarak değerlendirmek gibi davranışları edinebilmektedir. Sayılan istendik davranışlar tüm hayatla ilgilidir. Bu sebeple, Hayat bilgisi dersi doğal ve toplumsal bilim alanlarını kapsadığı gibi düşünsel ve sanatsal alanları da kapsamaktadır (Sönmez, 2016).

Hayat bilgisi dersi, çocukların okula başlaması ile birlikte onların bütünsel gelişimini destekleyen bir derstir. Böylelikle bütünsel gelişimi destekleyen hayat bilgisi dersi diğer dersleri ve bilim dallarını da kapsayan bir yapıya sahiptir. Hayat bilgisi dersinin odağı yaşantı temelli olduğu düşünüldüğünde kapsamının da günlük hayatın pek çok özelliğini aktarabilecek şekilde olduğu ortaya çıkmaktadır. Hayat bilgisi dersinin içeriği oluşturulurken birçok disiplinden bilgilerin alınmış olmasının temel nedenleri vardır. Bu nedenlerin arasında 6-9 yaş aralığındaki çocukların somut işlemler döneminde olmaları, içeriğe daha bütüncül olarak bakmaları belirtilebilir. Aynı zamanda çocukların ilk defa örgün eğitimde olmaları, bir üst basamaktaki eğitime hazırlama sürecinde hayat bilgisi dersinin faal olmasının nedeni, sosyal bilgiler ve fen bilimleri derslerinin temel bilgilerinin bu derste verilmeye başlanması belirtilebilir (Şimşek, 2014).

Şekil 1. Hayat Bilgisi Kapsamı

Kaynak: Sönmez, 2016

Hayat bilgisi dersi yaşamın kendi dinamiklerini kullanarak ve yaşayarak çocukların yaşamı öğrenmeleri hedeflenmektedir. Dersin içeriğinin de buna uygun bir düzeyde ve sistematik olması gerekmektedir (Çelik, 2020).

1.5.HAYAT BİLGİSİ DERSİNİN NİTELİĞİ

Çocuğun sadece bilgi değil, hayata dair deneyim, tutum, beceri, değer ve davranış da edinmesi hedeflendiği için hayat bilgisi sanat, düşünce ve değerler alanlarını da kapsamaktadır. Bu kapsam bütün alanlar için aynı değerde ve aynı ağırlıkta değildir. Hayat bilgisi dersinin bu alanların tamamını tümüyle kapsamaması mümkün değildir. Dersin amaçları ve kazanımları incelendiğinde hangi alanın hangi miktarda hayat bilgisi dersinin kapsamı dahilinde olduğuna dair bilgi edinilebilir. Çünkü hayat bilgisi dersinin bu alanlardan edindiği içerik, çocukların yaşları itibari ile öğrenme ve gelişim özelliklerine göre ayarlanarak verilir. Hayat bilgisi dersinin yapısı disiplinler arası bir işlevinin de olduğunu göstermektedir (Çelik, 2020).

Hayat bilgisi dersi ile çocukta eğitim hayatının ilk zamanlarında itibaren sosyal ve kültürel bir kişilik oluşturmaya beklenmektedir. Ayrıca hayat bilgisi dersi yaşamın sadece doğum ile ölüm arasında olan bir süreç olmadığının farkına varılarak yaşamlarının fiziksel, kimyasal ve biyolojik ve bilimsel olarak oluşum ve değişimlerin başı olduğunu belirtmektedir. (Aykaç, 2011). Hayat bilgisi dersi ile öğrenci gelişimini odağa alan, ezbere dayalı öğrenme yerine, öğrencinin eğlenebildiği, eğlenirken aynı zamanda öğrenen bir sistem oluşturularak, klasik oluşumların dışına çıkmıştır (Yıldırım, 2015). Sonuç olarak, çocuğun hayat alanından başlayarak yakından uzağa ilkesinin gerçekleştirilmesi temel olacak biçimde dersi öğretimi ve dersi çocuk üzerinde bilgiden daha çok hayatla ilgili tecrübe kazandıracak biçimde kurgulandığı dile getirilmektedir (Güven, 2010).

1.6.HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Hayat Bilgisi dersi ilk defa 1926 yılında eğitim programında yer almıştır. Hayat Bilgisi dersi öğretim programının oluşturulmasında 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanun'da yer alan Türk Milli Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Türk Milli Eğitimi'nin Genel İlkeleri'nden faydalanılmıştır. Kişisel gelişim, öz bakım, sağlık ve güvenlik, sosyal çevre, zaman ve mekân algısı, kaynakların verimli kullanımı, öğrenmeyi

öğrenme, bilimsel süreç temelleri, teknoloji okuryazarlığı konularında bilgi ve beceri kazandırma amaçlanmıştır (MEB, 2018).

Hayat Bilgisi Öğretim Programı perspektif, ölçme ve değerlendirme, özel amaçlar, beceriler, uygulanmasında dikkat edilecek hususlar, yapısı ve içeriği kısımlarından oluşmaktadır. Öğretim programlarının perspektifleri yer almaktadır ve bu perspektifler öğretim programları için önemlidir. Eğitim sisteminin temel amacı, bireyin bilgi, beceri ve davranışlarını değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleştirilmiş halde bireyi yetiştirmektir. Öğretim programıyla oluşturulmaya çalışılan bilgi, beceri ve davranışlar arasındaki bütünlüğü ve bağı değerlerimiz ve yetkinlikler kurmaktadır (MEB, 2018).

2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın perspektifinde değerlerimiz ve yetkinlikler yer almaktadır. 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı; Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde belirlenen sekiz anahtar yetkinliğe göre programlanmıştır. Bunlar;

- 1) Anadilde iletişim
- 2) Yabancı dillerde iletişim
- 3) Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler
- 4) Dijital yetkinlik
- 5) Öğrenmeyi öğrenme
- 6) Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler
- 7) İnisiyatif alma ve girişimcilik
- 8) Kültürel farkındalık ve ifade

2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın özel amaçları:

- Çevreye ve tabiata karşı duyarlı olur.
- Temel seviyede bilimsel süreç becerilerini edinir.
- İletişim ve bilgi teknolojilerini gayesine uygun şekilde kullanır.
- Vatanını sever, tarihi ve kültürel değerleri yaşatmaya istekli olur.
- Öğrenmeyi öğrenme becerisi edinir.
- Kaynakları verimli değerlendirme becerisi geliştirir.

- Sosyal katılım becerisi edinir.
- Kendini ve bulunduğu çevreyi bilir.
- Kişisel bakım becerilerini geliştirir.
- Aile ve toplumun temel değerlerini kazanır.
- Milli, manevi ve insani değerleri yaşantısal şekle getirir.
- Kişisel gelişimini gerçekleştirmek için yapması gerekenlerin bilincinde olur.
- Zamanı ve mekânı algılama becerisi kazanır.
- Sağlıklı yaşama bilinci kazanır.

2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda; kendini tanıma, kendini koruma, sağlığını koruma, kişisel bakım, dengeli beslenme, sosyal katılım, iş birliği, mekânı algılama, doğayı koruma, kaynakların kullanımı, karar verme, değişim ve sürekliliği algılama, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma, zaman yönetimi, millî ve kültürel değerleri tanıma, girişimcilik, araştırma, kurallara uyma, sorun çözme, iletişim, gözlem, öz yönetim ve kariyer bilinci geliştirme olarak yirmi üç tane temel yaşam becerisi bulunmaktadır.

Programda kök değerlere de yer verilmiştir. 2005 yılından itibaren hayat bilgisi dersinde yer alan değerler sahip olduğu önemden dolayı 2018 yılı yeni öğretim programında da yer almaktadır. Kök değerler: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverliktir.

2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı içeriği ünite temelli hazırlanmıştır. Ünite isimleri her üç sınıf seviyesinde de aynıdır ve şöyledir:

1. Okulumuzda Hayat
2. Evimizde Hayat
3. Sağlıklı Hayat
4. Güvenli Hayat
5. Ülkemizde Hayat
6. Doğada Hayat

Aşağıda Tablo 1., Tablo 2. ve Tablo 3. de 2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programı'nda sınıf bazında ünite adı, kazanım sayıları, ders saatleri ve ders saatleri yüzdelikleri gösterilmiştir. Her sınıfın kazanımları tablolardan sonra belirtilmiştir.

Tablo 1. Birinci Sınıf Hayat Bilgisi Dersi Kazanım ve Açıklamaları

Sınıf	Ünite Numarası	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Ders Saati Yüzdesi
1	1	Okulumuzda Hayat	17	46	32
	2	Evimizde Hayat	7	19	13
	3	Sağlıklı Hayat	7	19	13
	4	Güvenli Hayat	7	19	13
	5	Ülkemizde Hayat	7	19	13
	6	Doğada Hayat	8	22	16
Toplam			53	144	100

HB. 1. 1. Okulumuzda Hayat

HB.1.1.1. sınıf içi tanışma etkinliğine katılır.

HB.1.1.2. Kendisiyle akranları arasındaki benzer ve farklı yönleri ayırt eder.

HB.1.1.3. Okula geliş ve okuldan gidişlerde güvenlik kurallarına uyar.

HB.1.1.4. Sınıfının okul içindeki yerini bulur.

HB.1.1.5. Sınıf içerisinde bulunan ders araç ve gereçleri ile şeref köşesini tanır.

HB.1.1.6. Bayrak töreninde nasıl davranması gerektiğini kavrar.

HB.1.1.7. Okulunun bölümlerini tanır.

HB.1.1.8. Tuvalet kullanma ve temizlik alışkanlığı geliştirir.

HB.1.1.9. Okul çalışanlarını tanır.

HB.1.1.10. İhtiyaç duyduğu durumlarda okul çalışanlarından yardım alır.

HB.1.1.11. sınıf içi kuralları belirleme sürecine katılır.

HB.1.1.12. Okul kurallarına uyar.

HB.1.1.13. Okulda iletişim kurarken nezaket kurallarına uyar.

HB.1.1.14. Okul içi etkinliklerde görev almaya istekli olur.

HB.1.1.15. Oyunlara katılmaya ve oyun oynamaya istekli olur.

HB.1.1.16. Okulla ilgili olumlu duygu ve düşünceler geliştirir.

HB.1.1.17. Kullanacağı ders araç ve gereçlerini seçer.

HB. 1. 2. Evimizde Hayat

HB.1.2.1. Aile bireylerini tanıtır.

HB.1.2.2. Aile hayatının önemini kavrar.

HB.1.2.3. Evinin yerini tarif eder.

HB.1.2.4. Evde aile bireyleri ile iletişim kurarken nezaket kurallarına uyar.

HB.1.2.5. Evdeki kaynakları verimli bir şekilde kullanır.

HB.1.2.6. Gün içerisinde neler yapabileceğini planlar.

HB.1.2.7. İstek ve ihtiyaçları arasındaki farkı ayırt eder.

HB. 1. 3. Sağlıklı Hayat

HB.1.3.1. Kişisel bakımını düzenli olarak yapar.

HB.1.3.2. Sağlığını korumak için alması gereken önlemleri fark eder.

HB.1.3.3. Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer.

HB.1.3.4. Gün içerisinde öğünlere uygun ve dengeli beslenir.

HB.1.3.5. Temizlik kurallarına dikkat ederek kendisi için yiyecek hazırlar.

HB.1.3.6. Yemek yerken görgü kurallarına uyar.

HB.1.3.7. Kitle iletişim araçlarını kullanırken beden sağlığını korumaya özen gösterir.

HB. 1. 4. Güvenli Hayat

HB.1.4.1. Okulda ve evde güvenlik kurallarına uyar.

HB.1.4.2. Okula geliş ve okuldan gidişlerde insanların trafikteki davranışlarını gözlemler.

HB.1.4.3. Okula geliş ve gidişlerinde trafik kurallarına uyar.

HB.1.4.4. Çevresindeki kişilerle iletişim kurarken güvenlik kurallarını uygular.

HB.1.4.5. Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir.

HB.1.4.6. Teknolojik araç ve gereçleri güvenli bir şekilde kullanır.

HB.1.4.7. Kendisi için güvenli ve güvensiz alanları ayırt eder.

HB. 1. 5. Ülkemizde Hayat

HB.1.5.1. Yaşadığı yeri bilir.

HB.1.5.2. Yakın çevresindeki tarihî, doğal ve turistik yerleri fark eder.

HB.1.5.3. Ülkemizin genel özelliklerini tanır.

HB.1.5.4. Ülkemizde, farklı kültürlerden insanlarla bir arada yaşadığını fark eder.

HB.1.5.5. Atatürk'ün hayatını bilir.

HB.1.5.6. Millî gün, bayram, tören ve kutlamalara katılmaya istekli olur.

HB.1.5.7. Dinî gün ve bayram kutlamalarına istekle katılır.

HB. 1. 6. Doğada Hayat

HB.1.6.1. Yakın çevresinde bulunan hayvanları gözlemler.

HB.1.6.2. Yakın çevresinde bulunan bitkileri gözlemler.

HB.1.6.3. Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.

HB.1.6.4. Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlı olur.

HB.1.6.5. Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eder.

HB.1.6.6. Güneş, Ay, Dünya ve yıldızları gözlemler.

HB.1.6.7. Mevsimleri ve özelliklerini araştırır.

HB.1.6.8. Mevsimlere göre doğada meydana gelen değişiklikleri kavrar.

Tablo 2.İkinci Sınıf Hayat Bilgisi Dersi Kazanım ve Açıklamaları

Sınıf	Ünite Numarası	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Ders Saati Yüzdesi
2	1	Okulumuzda Hayat	11	32	22
	2	Evimizde Hayat	9	26	18
	3	Sağlıklı Hayat	7	20	14
	4	Güvenli Hayat	6	17	12
	5	Ülkemizde Hayat	8	23	16
	6	Doğada Hayat	9	26	18
Toplam			50	144	100

HB. 2. 1. Okulumuzda Hayat

HB.2.1.1. Kendini farklı özellikleriyle tanıtır.

HB.2.1.2. Bireysel farklılıklara saygı duyar.

HB.2.1.3. Ders araç ve gereçlerini günlük ders programına göre hazırlar.

HB.2.1.4. Sınıfla ilgili konularda karar alma süreçlerine katılır.

HB.2.1.5. Okulunun yakın çevresini tanıtır.

HB.2.1.6. Okul kaynaklarını ve eşyalarını kullanırken özen gösterir.

HB.2.1.7. Sınıfta ve okulda yapılan etkinliklerde grupta çalışma kurallarına uyar

HB.2.1.8. Okulda iletişim kurarken kendini anlaşılır ve açık bir dille ifade eder.

HB.2.1.9. Okulda iletişim kurarken dinleme kurallarına uyar.

HB.2.1.10. Okulda arkadaşlarıyla oyun oynarken kurallara uyar.

HB.2.1.11. Okulda parasını ihtiyaçları doğrultusunda bilinçli bir şekilde harcar.

HB. 2. 2. Evimizde Hayat

HB.2.2.1. Yakın akrabalarını tanıtır.

HB.2.2.2. Akrabalık ilişkilerinin önemini kavrar.

HB.2.2.3. Yaşadığı evin adresini bilir.

HB.2.2.4. Evde, üzerine düşen görev ve sorumluluklarını fark eder.

HB.2.2.5. Aile içi karar alma süreçlerine katılır.

HB.2.2.6. Evdeki kaynakları tasarruflu kullanmanın aile bütçesine katkılarını araştırır.

HB.2.2.7. Yakın çevresindeki yardıma ihtiyaç duyan insanlara karşı duyarlı olur.

HB.2.2.8. Gün içerisinde planladığı işleri uygular.

HB.2.2.9. İstek ve ihtiyaçlarını öncelik sırasına göre listeler

HB. 2. 3. Sağlıklı Hayat

HB.2.3.1. Sağlıklı büyüme ve gelişme ile kişisel bakım, spor, uyku ve beslenme arasındaki ilişkiyi fark eder.

HB.2.3.2. Dengeli beslenmeye uygun öğün listesi hazırlar.

HB.2.3.3. Yemek yerken görgü kurallarına uyar

HB.2.3.4. Sağlıklı bir yaşam için temizliğin gerekliliğini açıklar.

HB.2.3.5. Sağlıkla ilgili hizmet veren kurumları ve meslekleri tanır.

HB.2.3.6. Mevsimine uygun meyve ve sebze tüketiminin insan sağlığına etkilerini fark eder.

HB.2.3.7. Mevsim şartlarına uygun kıyafet seçer.

HB. 2. 4. Güvenli Hayat

HB.2.4.1. Ulaşım türlerini ve araçlarını sınıflandırır.

HB.2.4.2. Ulaşım araçlarıyla yolculuk yaparken güvenlik kurallarına uyar.

HB.2.4.3. Trafikte yardıma ihtiyaç duyan bireylere yardımcı olur.

HB.2.4.4. Acil durumlarda yardım alabileceği kurumları ve kişileri bilir.

HB.2.4.5. Teknolojik araç ve gereçlerin güvenli bir şekilde kullanımı konusunda duyarlı olur.

HB.2.4.6. Oyun alanlarındaki araçları güvenli bir şekilde kullanır.

HB. 2. 5. Ülkemizde Hayat

HB.2.5.1. Harita ve küre üzerinde ülkesini, başkentini ve yaşadığı yeri gösterir.

HB.2.5.2. Türk bayrağının ve İstiklâl Marşı'nın vatani ve milleti için önemini fark eder.

HB.2.5.3. Atatürk'ün çocukluğunu araştırır.

HB.2.5.4. Millî gün ve bayramların önemini kavrar.

HB.2.5.5. Dinî gün ve bayramların önemini kavrar.

HB.2.5.6. Yakın çevresindeki kültürel miras öğelerini araştırır.

HB.2.5.7. Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki insanların yaşam şekillerine ve alışkanlıklarına saygı duyar.

HB.2.5.8. Yakın çevresinde yapılan üretim faaliyetlerini gözlemler.

HB. 2. 6. Doğada Hayat

HB.2.6.1. Bitki ve hayvanların yaşaması için gerekli olan şartları karşılaştırır.

HB.2.6.2. Bitki yetiştirmenin ve hayvan beslemenin önemini fark eder.

HB.2.6.3. Yakın çevresindeki doğal unsurların insan yaşamına etkisine örnekler verir.

HB.2.6.4. Tüketilen maddelerin geri dönüşümüne katkıda bulunur.

HB.2.6.5. Doğa olaylarını tanıır.

HB.2.6.6. Doğal afetlere örnekler verir.

HB.2.6.7. Doğa olayları ve doğal afetlere karşı alınabilecek önlemleri açıklar.

HB.2.6.8. Güneş'i gözlemleyerek yönleri gösterir.

HB.2.6.9. Dünya'nın şekli ve hareketlerinin insan yaşamına etkilerini araştırır.

Tablo 3.Üçüncü Sınıf Hayat Bilgisi Dersi Kazanım ve Açıklamaları

Sınıf	Ünite Numarası	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Ders Saati Yüzdesi
3	1	Okulumuzda Hayat	10	24	22
	2	Evimizde Hayat	8	19	17
	3	Sağlıklı Hayat	5	13	9
	4	Güvenli Hayat	7	17	16
	5	Ülkemizde Hayat	9	22	20
	6	Doğada Hayat	6	14	16
Toplam			45	108	100

HB. 3. 1. Okulumuzda Hayat

HB.3.1.1. Güçlü yönlerini ve güçlendirilmesi gereken yönlerini fark eder.

HB.3.1.2. Davranışlarının kendisini ve arkadaşlarını nasıl etkilediğini fark eder.

HB.3.1.3. Arkadaşlarının davranışlarının kendisini nasıl etkilediğini fark eder.

HB.3.1.4. Arkadaşlık sürecinde dikkat edilmesi gereken hususları kavrar.

HB.3.1.5. Sınıfının ve okulunun krokisini çizer.

HB.3.1.6. Okulunun bireysel ve toplumsal katkılarının fark eder.

HB.3.1.7. Okuldaki sosyal yardımlaşma ve dayanışmayla ilgili çalışmalara katılmaya istekli olur.

HB.3.1.8. Okula ilişkin istek ve ihtiyaçlarını okul ortamında demokratik yollarla ifade eder.

HB.3.1.9. Okul kaynaklarının etkili ve verimli kullanımına yönelik özgün önerilerde bulunur.

HB.3.1.10. İlgi duyduğu meslekleri ve özelliklerini araştırır.

HB. 3. 2. Evimizde Hayat

HB.3.2.1. Aile büyüklerinin çocukluk dönemlerinin özellikleri ile kendi çocukluk döneminin özelliklerini karşılaştırır.

HB.3.2.2. Komşuluk ilişkilerinin ailesi ve kendisi açısından önemine örnekler verir.

HB.3.2.3. Evinin bulunduğu yerin krokisini çizer.

HB.3.2.4. Evde üzerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirir.

HB.3.2.5. Evde kullanılan alet ve teknolojik ürünlerin hayatımıza olan katkılarına örnekler verir.

HB.3.2.6. Evdeki kaynakların etkili ve verimli kullanımına yönelik özgün önerilerde bulunur.

HB.3.2.7. Planlı olmanın kişisel yaşamına olan katkılarına örnekler verir.

HB.3.2.8. İstek ve ihtiyaçlarını karşılarken kendisinin ve ailesinin bütçesini korumaya özen gösterir.

HB. 3. 3. Sağlıklı Hayat

HB.3.3.1. Kişisel bakımını yaparken kaynakları verimli kullanır.

HB.3.3.2. Yiyecek ve içecekler satın alınırken bilinçli tüketici davranışları gösterir.

HB.3.3.3. Sağlığını korumak için mevsimlere özgü yiyeceklerle beslenir.

HB.3.3.4. Sağlığını korumak için yeterli ve dengeli beslenir.

HB.3.3.5. Kendisinin ve toplumun sağlığını korumak için ortak kullanım alanlarında temizlik ve hijyen kurallarına uyar.

HB. 3. 4. Güvenli Hayat

HB.3.4.1. Trafik işaretleri ve işaret levhalarını tanıtır.

HB.3.4.2. Trafikte kurallara uymanın gerekliliğine örnekler verir.

HB.3.4.3. Yakın çevresinde meydana gelebilecek kazaları önlemek için alınması gereken tedbirleri açıklar.

HB.3.4.4. Acil bir durum olduğunda ne yapacağını ve kimlerden yardım isteyebileceğini açıklar. HB.3.4.5. Güvenliğini tehdit eden bir kişi olduğunda ne yapacağını ve kimlerden yardım isteyebileceğini açıklar.

HB.3.4.6. Günlük yaşamında güvenliğini tehdit edecek bir durumla karşılaştığında neler yapabileceğine örnekler verir.

HB.3.4.7. Oyun alanlarındaki araçları güvenli bir şekilde kullanır.

HB. 3. 5. Ülkemizde Hayat

HB.3.5.1. Yakın çevresinde bulunan yönetim birimlerini ve yöneticilerini tanır.

HB.3.5.2. Ülkemizin yönetim şeklini açıklar.

HB.3.5.3. Yakın çevresinde yer alan tarihî, doğal ve turistik yerlerin özelliklerini tanıtır.

HB.3.5.4. Ülkesinin gelişmesi ile kendi görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi arasında ilişki kurar.

HB.3.5.5. Ortak kullanım alanlarını ve araçlarını korur.

HB.3.5.6. Millî birlik ve beraberliğin toplum hayatına katkılarını araştırır.

HB.3.5.7. Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki insanların sorunlarına yönelik sosyal sorumluluk projelerine katılır.

HB.3.5.8. Atatürk'ün kişilik özelliklerini araştırır.

HB.3.5.9. Yaptığı çalışmalarla ülkemize katkıda bulunmuş kişileri araştırır.

HB. 3. 6. Doğada Hayat

HB.3.6.1. İnsan yaşamı açısından bitki ve hayvanların önemini kavrar.

HB.3.6.2. Meyve ve sebzelerin yetişme koşullarını araştırır.

HB.3.6.3. Doğadan yararlanarak yönleri bulur.

HB.3.6.4 İnsanların doğal unsurlar üzerindeki etkisine yakın çevresinden örnekler verir.

HB.3.6.5. Doğa ve çevreyi koruma konusunda sorumluluk alır.

HB.3.6.6. Geri dönüşümün kendisine ve yaşadığı çevreye olan katkısına örnekler verir.

2. ORYANTİRİNG

Kelimenin sonu –ing eki ile sona erse de İngilizce kelime değil, İsveççeden gelmektedir. Dünya’da 54 ülkede ulusal federasyonu bulunmaktadır. Her ülkede aynı adı ile bilinmekle birlikte Türkçeye Oryantiring olarak geçmiştir (TOF, 2023).

Oryantiring bir bölgenin haritası üzerinde gösterilen kontrol noktalarının sırasıyla en zamana karşı yarışa dayalı, zihinsel ve fiziksel beceri gerektiren doğa ile iç içe olan bir spordur. Oryantiring sporunda hızlı koşmaktan daha önemlisi hızlı düşünerek bir noktadan diğerine izlenecek en iyi rotayı seçmektir. Bu nedenle oryantiring koşarken satranç oynamak olarak da bilinmektedir. Kişiye zor şartlar altında problemi analiz etme ve çözme yeteneği edindirmektedir. Oryantiring doğaya ayak izinden başka bir iz bırakmadığından çevreci bir spor olarak bilinmektedir (Akbıyık, 2019).

Spor etkinlikleri dersi içinde yer alan oryantiring dersinde, oyun havasında gerçekleştirilen aktivitelerle çocukların hareket ihtiyacını gidermelerine katkı sağlarken başta psikomotor gelişim olmak üzere bilişsel ve duyuşsal gelişim ön planda tutulmakta, öğrencilerin derste, ders dışında ya da okul dışı spor kulüplerinde oryantiring sporcusu olarak boş zamanlarını spor ile değerlendirmeleri sağlanmaktadır. Bununla beraber diğer branşlardan farklı olarak oryantiringe has olan harita okuma, yön bulma ve rota seçimi gibi hususlar çocuğun zihinsel gelişimine de olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Zor şartlar altında, artan nabız ve solunum ortamında ve aşırı yorgun durumda iken ormanda tek başına isabetli kararlar verebilmesi, verdiği bu kararı doğru uygulayarak hedef noktalarını hatasız bulmaya çalışmasının çocuğun psikolojik gelişimine de olumlu etkisi olmaktadır. Gerek oryantiring çalışmaları gerekse yarışmalar esnasındaki kişiler arası diyaloglar da çocuğun sosyolojik gelişimine katkı sağlamaktadır (Karaca, 2008).

Oryantiring 19. yüzyılın sonlarında İsveç’te askeri eğitimde kullanılmak üzere ortaya çıkmıştır. İlk gerçek oryantiring kavramı ise 1886’da İsveç Karlberg Askeri Akademisi’nde bir araziye harita ve pusula ile geçmek anlamında kullanılmıştır. Mayıs 1893’te yıllık Stockholm Garnizon Oyunları’nda İsveç ordusu için düzenlenen ilk yarışma ile başladı. Ekim 1897’de ilk sivil yarışma Oslo kenti yakınlarında

gerçekleştirilmiştir. İlk büyük çaplı oryantiring toplantısı Birinci Dünya Savaşı sonunda 1918’de İsveç’in Stockholm şehrinde komutan Ernst Killander aracılığıyla düzenlenmiştir. Pusulanın gelişmesiyle 1930’larda spor popüler olmaya başlamıştır. İlk uluslararası yarışma İsveç ve Norveç’teki sporcular arasında 1932’de yapılmıştır. 1961’de oryantiring sporunun ilk uluslar arası yönetim organı Bulgaristan, Macaristan, Çekoslovakya, Danimarka, İsveç, Doğu Almanya, Norveç, Finlandiya, İsviçre ve Batı Almanya tarafından kurulan Uluslararası Oryantiring Federasyonu’dur. 1966 yılında ilk Dünya Orayntiring Şampiyonaları Fiskars kentinde düzenlenmiştir. Dünya şampiyonaları 1966 – 2003 yılları arasında iki yılda bir düzenlenirken günümüzde her yıl düzenlenmektedir (TOF, 2022).

Oryantiring, engebeli arazide hem fiziksel hem de zihinsel yeteneklerin bir araya getirildiği yarış etkinlikleri olarak tanımlanmaktadır. Bu spor türü, amaçlı hareketin zorluklarını karşılamak için karmaşık uygulamalar ve süreçler içerir. Alışılmadık, navigasyon gerektiren bir arazide harita ve pusula kullanmaktır (Briskin vd., 2016). Oryantiring uygulaması, bir sorunu tanımlamak ve en iyi çözümü aramak için harekete geçmektir. Karar verme sürecinde hızlı düşünme ve zihinde tutma becerisi gerektirmektedir (Luz vd., 2023).

2.1. TÜRKİYE’DE ORYANTİRİNG

Türkiye’de “Koşarak Hedef Bulma” olarak adını, ilk defa askeriyede 1970 yıllarında duyurmuştur. 1971 yılının Ağustos ayında Norveç’e giden askeri pentatlon takımının müسابkasının başında yer alan Binbaşı Hüsamettin YILMAZ, Binbaşı Çetin GÜRSES oryantiring ile tanıştığı bilinen ilk Türkler olmuşlardır. Norveç Alferna Oryantiring Kulüp başkanı Gunnar Frycklund tarafından bilgilendirilen Türk grubu daha sonra Viavalla’da oryantiring etkinliğine katılarak Türk oryantiring tarihine geçmişlerdir. Askeriyede çok önemli iki kavram olan harita ve pusula kavramları sayesinde koşarak hedef bulma olarak adlandırılan Silahlı Kuvvetlerde spor olarak yapılmaya başlanan oryantiring, uzun yıllar boyunca silahlı kuvvetlerin kendi içinde yaptığı etkinliklerde kendini göstermiştir (Aksın, 2008). İlk sivil gruplar AOG (Ankara Oryantiring Grubu) ve İOG (İstanbul Oryantiring Grubu), 1999 yılında Oryantiring ile uğraşmaya başlamışlardır. İlk resmi ve sivil organizasyon Mayıs 2000 tarihinde Ankara’da gerçekleşen Türkiye Üniversiteler Arası Oryantiring Şampiyonası’dır. 2001 yılında Mülkiye Spor Kulübünde Oryantiring branşı açılmıştır. Mülkiye Spor Kulübü

siviller arasında kulüp sayısının çoğalmasında ve federasyonlaşmada öncülük etmiştir. Eylül 2002 tarihinde Oryantiring Dağcılık Federasyonu bünyesine alınmasıyla ülkemizdeki faaliyetler hızla çoğalmaya başlamıştır. 2004 yılı itibariyle oryantiring İzcilik Federasyonuna bağlanmıştır. İlk Türkiye Oryantiring Şampiyonası 14-15 Aralık 2002 tarihinde Ankara’da gerçekleşmiştir. 2003 yılı içerisinde yurtdışı faaliyetleri (Dünya ve Balkan Şampiyonası, O-Ringen Yarışı), kademe yarışmaları, hakem ve eğitim seminerleriyle birlikte adım adım ilerleme devresine geçmiştir. 2006 yılında yapılan olağan kurul ile Federasyonumuz özerkleşmiş, Türkiye Oryantiring Federasyonu adını almış ve ilk Genel Kurulda federasyon başkanlığına Nevzat VAROL seçilmiştir. 27 Aralık 2008’de yapılan 2’nci olağan genel kurulda ise başkanlığına Mehmet GENÇ seçilmiştir (Deniz vd., 2012).

2.2. ORYANTİRİNG NASIL YAPILIR?

Oryantiring, hem doğal hem de şehir içi ortamda her yaştan insana öğretilen yaşam boyu süren bir beceridir (Hammes, 2007). Oryantiring, yarışmacıların bağımsız olarak taktiksel teknikler kullanarak pusula ile harita üzerinde bulunan geniş bir mesafedeki kontrol noktalarında koştukları bir spordur. Bu yüzden sonuç yarışmacının fiziksel ve zihinsel yeteneklerine, bilgisine eşit derecede bağlıdır (Dotsyuk vd., 2018). Oryantiring sporunda, sporcular kendilerine verilen yarışma alanının haritasında belirtilmiş hedeflere (kontrol noktaları) sırasıyla ve en kısa zamanda ulaşmaya çalışmaktadırlar. Kontrol noktalarında turuncu-beyaz bayraklar (fenerler) yer alır. Yarışmacılar turuncu-beyaz fenerlerin yanındaki zımbayı ellerindeki fişe (kontrol kartı) basarak kontrol noktasına eriştiklerini ispatlamış olurlar. Bazı yarışmalarda zımba ve kontrol kartı bulunmayabilir. Bunun yerine elektronik bir sistem de kullanılmaktadır. İki hedef arasında hangi yolu takip edeceğine sporcu kendi karar verir. Amaç hedefleri en kısa sürede bulup parkuru tamamlamaktır. Tüm hedeflere varamayanlar genellikle yarışma dışı edilir. Yarışmacıların birbirini takip etmemesi için genellikle dakika aralıklı çıkış sağlanmaktadır (Tanrıku, 2011).

Yarışmalar esnasında oryantiring sporcusu hiçbir şekilde yardım almadan hedef noktalarını bulmak zorundadır. Başka bir katılımcıyı izlemek, cep telefonu, GPS (Küresel konumlama sistemi) gibi yön bulma cihazlarını kullanmak kurallar gereği yasaktır. Yarış alanında haritada belirtildiği gibi hedeflere sırasıyla gidilmesi gerekmektedir. Hedefleri verilen sıra ile takip etmeyen yarışmacılar diskalifiye

edilmektedir. Kaza geçirmiş ya da yaralanmış bir sporcu fark edildiğinde, centilmenlik ilkesi neticesinde katılımcı yarışı bırakarak, yaralı sporcuya yardım edebilmekte ayrıca en yakındaki hakem noktasına gerekli bilgiyi vermektedir. Oryantiringin en önemli özelliği yarışırken izlenecek bir liderin ve sabit bir rotanın bulunmamasıdır. Bulunulan yerden varılacak hedefe ulaşmak için her sporcuya göre değişen çok sayıda farklı alternatifler vardır (Gezgin ve Gümüş, 2018).

Oryantiring sporunda etkinliğin planlanmasından sorumlu kişiler güvenlik planı yapmak zorundadır. Hava şartları dikkate alınmalıdır, tehlikeli olabilecek hayvanlar ve zehirli bitkiler konusunda gerekli bilgilendirilmeler yapılmalıdır, acil aramalar için telefon numaraları belirlenmelidir, sporcularda düdük bulundurulmalı, güvenlik rotası anlatılmalıdır (Kaya, 2020).

2.3. ORYANTİRİNG DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ GENEL AMAÇLARI

Oryantiring sporu ile edinilen kazanımlarla ilköğretim programındaki bazı ana kazanımlar arasında bağ oluşturabilmektedir. Yediden yetmişe her yaş grubuna hitap eden bir spor olan oryantiring ayrı bir ders olarak değil de okul programındaki dersler içinde kullanılabilir. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde hizmet içi eğitim programı kapsamında öğretmenler bu sporu oryantiring eğitici eğitim kursu olarak almaktadır. Kurs sonunda Milli Eğitim bünyesine bağlı okullarda görev alan öğretmenler okullarda ders dışı etkinlik olarak her kademedeki egzersiz şeklinde oryantiring kursu açabilmektedir. Yaygın Eğitim kapsamında Halk Eğitim üzerinden oryantiring kursu açabilmektedir. Oryantiring sporu Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ders programında antrenörlük bölümünde uzmanlık dersi olarak Beden Eğitimi Öğretmenlik bölümünde ise seçmeli ders olarak verilmektedir.

Oryantiring Dersi Öğretim Programı ile öğrencinin;

1. Oryantiringin ulusal ve uluslararası tarihî gelişimi hakkında bilgi sahibi olması,
2. Oryantiring sporunun önemini kavraması,
3. Oryantiringin saha ve malzemeleri hakkında bilgi sahibi olması,
4. Oryantiring sporunun yarışma kurallarını kavraması ve bu kurallara uygun davranışlar sergilemesi,

5. Oryantiringin temel tekniklerini öğrenilmesi ve uygulamaya dökülmesi,
6. Sportif etkinliklerde liderlik yapması, lidere uyması ve sporun eğlenceli yönünü keşfetmesi,
7. Yeteneklerini ve güçlü yönlerinin farkına varması, edindiği becerileri en üst seviyede kullanması,
8. Fiziksel etkinlikler yolu ile kapasitesini en üst düzeye çıkarması,
9. Fiziksel hareketin yapısını anlayarak yeni hareketler oluşturmaları,
10. Kendini gerçekleştirme, güçlü ve zayıf yönlerini tanıyıp sınırlılıklarını bilerek spor ahlakını kavraması,
11. Zararlı alışkanlıklardan korunması amaçlanmaktadır (MEB, 2024).

2.4. ORYANTİRİNG DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER

Oryantiring Dersi Öğretim Programı ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler aşağıda sunulmuştur:

1. Harita okuma
2. Araştırma yapma
3. Koordinasyon
4. Temel motorik beceriler
5. Spor kültürü edinme
6. Planlı çalışma
7. Yaratıcı düşünme
8. Analitik düşünme
9. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
10. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
11. İletişim (MEB, 2016).

Yukarıda sayılan Oryantiring Dersi Öğretim Programı'nda yer alan öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler incelendiğinde oryantiring, çocuğun zihinsel, bedensel ve sosyal gelişimine büyük katkı sağlamayacağı düşünülebilir. Yarış esnasında

hızlı ve doğru karar verme, dikkat etme, çok yönlü düşünme çocukların zihinsel gelişimini destekleyeceği söylenebilir. Oryantiring sporu hareket uygulamaları sonucunda çocuğa fiziksel olarak yeterlilik, motorik özellikler kazandırarak bedensel gelişimine katkı sağlayabilir. Oryantiring etkinliği öncesinde, etkinlik sırasında ve etkinlik sonrasında öğrencilerin birbirleri ile iletişim halinde olduğu düşünüldüğünde oryantiring sporu öğrencilerin iletişim becerilerine katkı sağlayabilir. Yenilgi ve başarı duygusu karşında birbirlerine nasıl davranacaklarını öğrenebilir, iş birliği içinde birbirlerine karşı hoşgörölü olmaları çocukların sosyal gelişimini olumlu etkileyeceği düşünöncesine varılabilir.

2.5. ORYANTİRİNGİN FİZİKSEL, PSİKOLOJİK, SOSYAL VE BİLİŞSEL GELİŞİM ÜZERİNDEKİ ÖNEMİ

Oryantiring, etik ve ahlâki yönlerden sorumluluk ve özerklik, adil oyun, çevreyle temas, fiziksel ve bilişsel yönler gibi günlük yaşamın çeşitli geniş ilkelerini içerdüğinden öğrencilerin bütönsel gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunabilmektedir(Luz vd., 2023). Bu bağlamda oryantiring sporunun öğrencilere şu noktalarda katkı getirmesi beklenmektedir:

- Zekâ ve zihinsel akıl yürütme becerilerini geliştirir.
- Fiziksel gelişime yarar sağlar.
- Özgüveni geliştirir.
- Çevre ve tabiat bilincini geliştirir.
- Kişinin kendinin farkına varmasını sağlar.
- Bağımsız olarak düşünmeyi geliştirir.
- Problem çözme becerileri kazandırır.
- Harita okuma becerisi geliştirmeye olanak sağlar.
- Yön bulma yeteneğini arttırır.
- Doğru ve hızlı karar verme yeteneğinin gelişmesini sağlar.
- Verdiği kararın sorumluluğunu almayı öğretir.
- Takım oryantiringinde iş birlikli öğrenme becerilerini geliştirir.
- Çevre ve doğa farkındalığı oluşturur.
- Yaratıcı düşünme becerileri geliştirir (Akbiyık, 2019).

Oryantiring sporu çocuğa zaman kavramını unutturmaktadır. Oryantiring sporcusu parkur içerisindeyken vaktin nasıl geçtiğinin farkına varmamaktadır. Çünkü oryantiring sadece bir koşu değil, koşarken hedeflerin bulunduğu ve yarış tamamlanana kadar belli bir amacın olduğu bir faaliyettir. Oryantiring etkinliklerini gerçekleştirirken hedefleri bulmak çocuklara ayrı heyecan verirken ulaştıkları başarıma duygusu çocuklar için büyük mutluluktur. Çocuklar, tüm dikkatleri ile hedefleri bulmaya yoğunlaşarak hedefleri bulmak için büyük çaba harcamaktadırlar. Oryantiring etkinliklerinin çocukların üç boyutlu düşüncelerinin yanında dikkat üzerindeki etkisi oldukça fazladır (Taş, 2010).

2.6. ORYANTİRİNG TÜRLERİ

Oryantiringin yapısı incelendiğinde fiziksel çevre, coğrafi koşullar, bireysel farklılıklar gibi özellikler göz önünde bulundurularak farklı başlıklar altında ele alınmaktadır.

Oryantiring türleri adı altında ele alınan bu başlıklar kısaca şu şekilde açıklanabilir:

1. *Koşu Oryantiringi*: Oryantiring sporunun en yaygın kullanılan çeşididir. Ormanda, şehir merkezlerinde, parklarda ve haritası çizilmiş her yerde yapılabilir.

2. *Kayakla Oryantiring*: Koşu oryantiring haritasından farklı olarak karlı alanlarda açılan yollar haritanın temelidir. Kayak oryantiringi yapan oryantiring sporcusu sağlam yapıya sahip, dayanıklı bir kayakçı ve iyi düzeyde harita okuyucusudur.

3. *Bisiklet Oryantiringi*: Dayanıklılık gerektiren çeşitlerden biridir. Oryantiring sporcusu çok iyi seviyede bisiklet kullanabilmelidir. Harita yapısı koşu oryantiring harita yapısından çok az değişiklik göstermektedir.

4. *Patika Oryantiringi* (Engelliler İçin Oryantiring): Fiziksel engeli olan ve olmayan tüm bireyler aynı kurallara göre yarışır. Hedefler (Kontrol noktaları) tekerlekli sandalyenin geçebileceği patika yollarına konduğu için patika oryantiringi ismi verilmiştir (Akbıyık, 2019).

5. *Bireysel Oryantiring*: Kişinin tek başına koşmasıdır.

6. *Takım Oryantiringi*: Birden fazla kişinin birlikte koşmasıdır.

7. *Gündüz Oryantiringi*: Havanın aydınlık olduğu zamanda yapılmaktadır.

8. *Gece Oryantiringi*: Hava kararınca yapılmaktadır (Karaca, 2008).

2.7. ORYANTİRİNGDE HARİTA KULLANMANIN ÖNEMİ

Harita, oryantiring sporunun en önemli araçlarından biridir. Eğer çevrede oryantiring haritası yapılmış bir alan yer alıyorsa bu sporu yapma imkânı da bulunmamaktadır. Bu haritalar ancak haritacılar tarafından bu spora özel olarak yapılabilmektedir. Uzmanlığı oryantiring haritacılığı olan bu kişiler isteğe göre oryantiring haritası yapılmaktadır. Böyle bir haritanın yapımında ölçekli ve üzerinde eşyükselti eğrileri olan altlık harita kolaylık sağlamaktadır. Altlık olarak kullanılacak haritaları çeşitli biçimlerde belediyeler, orman işletme müdürlüğü, meteoroloji genel müdürlüğü gibi kurumlardan temin edilebilmekte. Ayrıca ülkemizde harita genel komutanlığı ulusal haritacılık kurumu harita oluşturup satış yapmaya yetkili kurumdur. Bir harita çizicisi alanda çalışıp temel haritayı oryantiring haritasına çevirmektedir. Alanda çalışıp oluşturulan çizimler daha sonra bilgisayara aktarılıp oryantiring haritası çizim standartlarına göre alandaki tüm ayrıntılar (1 m yüksekliğindeki bir kaya, 2 m² lik bir nemli alan bile) harita üzerinde tek tek gösterilmektedir. Harita çizicisi bölgenin zorluk kategorisine göre günde 100-250 m² alanı çizebilmektedir (Gezgin ve Gümüş, 2018).

En çok tercih edilen oryantiring, harita kullanılarak yapılır. Profesyonel sporcuların kasıtlı düşünmeden bilinçaltı ile kullandığı tekniktir. Harita; pusulaya göre, güneşe göre, yer işaretine göre veya yön bulma duygusuna göre yönlendirilebilmektedir. Sporcu haritayı okurken, bulunduğu yere başparmağını doğru bir şekilde basılı tutarak haritayı katlamaktadır, bu ona kolaylık sağlamaktadır. Büyük bir harita kullanım için uygun değildir, haritanın önemli verilerin gözden kaybolmayacağı şekilde katlanması gerekmektedir (Alexandrova, 2011).

Oryantiring sporunun harita kadar önem taşıyan diğer bir aracı da pusula olmaktadır. Haritada bulunduğumuz yönü bulabilmemiz için pusulaya ihtiyaç duyulmaktadır. Harita ile pusulayı doğru yönlerine koyarak parkura çıkılmaktadır.

2.8. ORYANTİRİNGDE PUSULA KULLANMANIN ÖNEMİ

Oryantiring özünde, belirlenen bir yönü bulma sporudur. Yön bulmanın, harita okumanın ve hedefi bulmanın en büyük kolay yolu pusula kullanmaktır. Dünya'nın çok büyük bir manyetik alanı bulunmaktadır. Dünya'nın bu özelliği pusulanın çalışma

ilkesini de ortaya çıkarmıştır (Karaca, 2008).Üzerinde kuzey-güney yönünü gösteren bir mıknatıs iğnesi vardır. Ve yön bulmaya yarayan bir araçtır.

Oryantiringin temeli sürat ve koşmaya dayalı bir spor türüdür. Pusulaların basit bir şekilde kullanılması, koşarken pusulanın kuzey ucu yön değişikliklerine ani tepkiler vermesi, pusulanın kuzey ucunun titrememesi istenir. Bu nedenle yarışma türleri için yüksek derece hassas uçlara sahiptir (Özcan, 2007).

Pusula haritanın doğru değerlendirilmesinde ve kerteriz alma amacıyla geniş çapta kullanılmakla birlikte kullanılmasında zorunluluk yoktur. Gerek deneyimli gerekse deneyimsiz sporcular sadece harita kullanarak oryantiring yapabilmektedir. Oryantiring pusulaları haritayla beraber kullanılabilmesi için şeffaf, ağır olmamaları için de plastikten yapılmaktadır. Sporcuların pusula çeşitleri arasında tercih ettikleri pusula tipi, bir elle hem haritaya bakmaya hem de pusuladan yön bulmaya olanak veren, parmağa takılabilen parmak pusula çeşididir (Tanrıkulu, 2011).

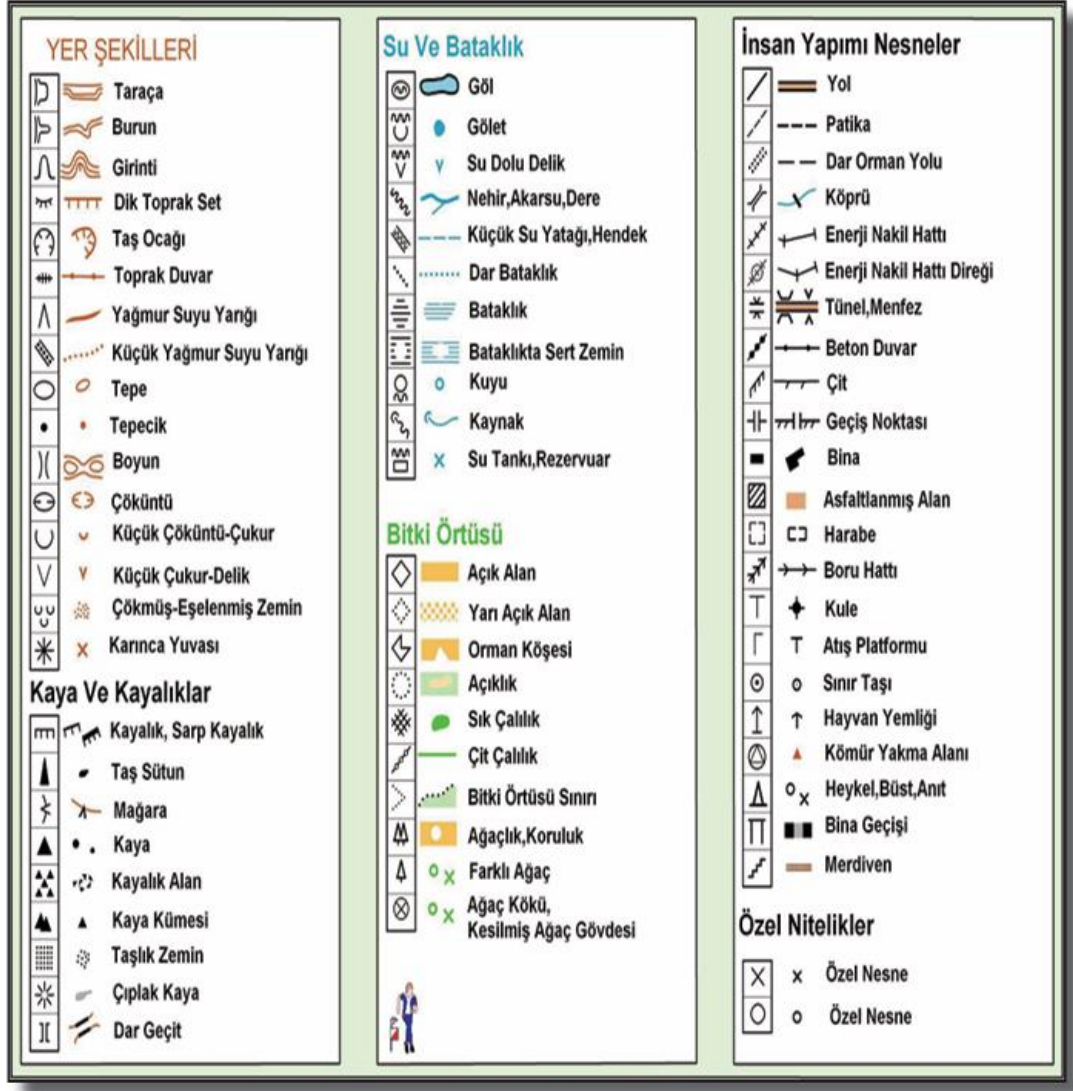
2.9. ORYANTİRİNGDE HARİTA VE PUSULANIN BİRLİKTE KULLANILMASI

Oryantiringde başarımızı belirleyecek olan en önemli faktör, seçilmiş olan rotayı harita okuyarak ve pusula kullanarak rotaya bağlı kalıp hedefe varmaktır. Tüm rota boyunca bulunulan yönden emin olunmadan haritanın doğru yönde tutulmadığı her an süre kaybı ve kaygı yükselişi hataları yaşanabilmektedir. Bu durum başarıyı zora sokmaktadır. Diğer yandan bu uğraşmayı kazanıp amaca ulaşırsa stres esnasında doğru kararlar verilmiş olunmaktadır. Arazi oryantiringi ya da sürat oryantiringi faaliyetleri sırasında iki hedef noktası arasındaki kuş uçuşu uzaklık, rotada haritadaki pembe çizgi ile belirtilen geçilemez bir engelle denk gelindiğinde gidemeyeceğinden her rota değişikliğinde süratle doğru yönün yeniden tayin edilmesi gerekmektedir. Bu beceri geliştirilmemişse fazla süre kaybedileceği çok belirgindir. Bu örneklerden görüldüğü üzere hedefe doğru ve süratli bir şekilde varmak harita ve pusulayı kullanıp doğru yöne ulaşmak ile mümkündür (Gezgin ve Gümüş, 2018). Pusula ile ya da pusulasız haritayı doğru yöne döndürmek büyük önem taşımaktadır (Alexandrova, 2011).

Pusula kullanılırken, pusulanın ucunun ulaşılacak noktaya doğru tutulmasına, bunu uygularken de haritanın her zaman yönünde olmasına dikkat edilmelidir. Pusulanın ucu bulunulan hedefi ve gidilecek hedefi belirlemek için kullanılmalıdır. Harekete geçip haritada ilerledikçe pusulanın ucu da aynı anda ileri hareket

ettirilmelidir. Sürekli olarak çevre gözlenmeli, harita, pusula ve yürüdüğü alanın birbiri ile uyumlu olduğundan emin olunmalıdır. Doğru yönü koruyarak harita okumak emin olunan oryantiring tekniğidir (Karaca, 2008).

Şekil 2. Oryantiring Harita Sembolleri

Kaynak: Akbıyık, 2019

Haritada bulunan her şeyin bir karşılığı bulunmaktadır, haritayı anlayabilmek için harita kullanılan sembolleri bilmek gerekmektedir. Yukarıdaki sembollerden göller, akarsular, havuzlar, kuyu, çeşme, su pınarları, bataklık gibi yerler harita üzerinde mavi renk ile belirtilmektedir. Kimi içi tamamen mavi boyalı, kimi kesikli çizgi, kimi içi boş çember, kimi de mavi taralı bölge gibi gösterilmektedir. Patika, yol, bina, insan yapımı nesneler, heykeller, elektrik hatları, tel çitler, duvarlar ile kayalar, kaya setleri, taşlık

bölgeler vb. siyah renk ile gösterilmektedir. Sarı rengin tonları açık bölgeleri simgelemektedir. Koyu sarı insan eli değmiş açık alanları belirtmektedir. Beyaz renk, rahat koşulur ormanı simgelemektedir. Ormanın içinden geçmek zor bir haldeyse açık yeşilden koyu yeşil tonuna geçiş başlamaktadır. Koyu yeşil içinden geçilemeyecek kadar yoğun, sık bitki örtüsünü göstermektedir (Gezgin ve Gümüş, 2018).

3. İLKOKULDA ORYANTİRİNG KULLANIMI

6-12 yaş gurubundaki çocukların akciğerlerinin ve diğer solunum organlarının gelişmesi, bu yaş çocuklarının fiziksel etkinliklerini gerçekleştirmelerini daha çok kolaylaştırmaktadır. Koşmak, atlamak, zıplamak, tırmanmak, kaymak, yarışmak bu yaşta çocuklarda görülen devinsel etkinliklerdir (Aydın, 2016). İlköğretim aşamasının ilk yıllarında, çocuklar sürekli olarak devinmek eğilimindedirler. Devinimi içeren oyunlardan (koşma-yakalama, toplu oynanan oyunlar vb.) çok zevk almaktadırlar (İnanç, Atıcı ve Bilgin 2020). Çocuk yarışmayı, paylaşmayı, arkadaşlarıyla olumlu etkileşimde bulunmayı öğrenerek kendini oyun içinde tanır, oyun içinde gelişimi sürmektedir. Çocuklar için oyunlar yoluyla toplumsallaşmanın yeri çok özeldir (Aydın, 2016).

Çocukların hareket ihtiyaçlarını karşılamak ve tüm gelişim alanlarını desteklemek için spor aktiviteleri çok önemlidir. Eğitimin temel amaçlarından biri de, sağlıklı, mutlu, toplum için faydalı bireyler yetiştirilmesini sağlamaktır. Bu sebeple çocuklara, fizyolojik ve psikolojik olarak gelişim düzeylerine uygun anlamlı hareket deneyimleri sağlanmalıdır (Özer, 2018).

Okul çocukların, zamanlarını faydalı bir şekilde geçirecek, enerjilerini pozitif yönde kullanacak, stresini giderecek, kötü alışkanlıklardan korunup, bilgi ve yeteneklerini çoğaltacak faaliyetlerin gerçekleştirildiği yerdir. Bu faaliyetlerin başında okul içinde ve okul dışında katılabilecekleri spor aktiviteleri gelmektedir (Karaca, 2008). Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarına ilişkin gelişim özelliklerine dikkat edildiğinde genel eğitimin kopmaz ve güçlü parçası olan beden eğitim, genel ve özel hedefleriyle çağdaş eğitime fayda sağlamaktadır. Bu bağlamda Oryantiring Dersi Öğretim Programı, kapsamı itibariyle beden eğitimi ve spor alanında önemli bir yere sahiptir (MEB, 2016).

Okullarda öğrencilere kazandırılmaya çalışılan kazanımlar, çocukların doğrudan gözlenebilir davranışlarının yanı sıra, bilgi, beceri, tutum ve değerlerini de kapsayan ifadelerdir. Oryantiring sporu kendine özgü kazanımlar barındırmakta, bir yandan spor olduğu kadar oyun olarak da ele alınmakta, orijinal bir etkinlik olduğu kadar bir beden eğitimi olarak da değerlendirilebilmektedir. Bu sebeptendir ki oryantiring sporunda ulaşılabilecek kazanımlar çok çeşitli olabilmektedir (Karaca, 2008).

Alanyazın taraması sonrası ulaşılan verilere göre ilkököl çağı öğrencilerinin gelişim özelliklerine bakıldığında oryantiring sporu öğrencilerin katılabilecekleri spor aktivitelerinden biri olarak tercih edilebilir görülmektedir. Oryantiring sporunun öğrencilerin gelişim dönemlerini destekleyebileceği düşüncesi ile ilkököl öğretim programında birçok disiplinde kullanılabilir olacağı düşünülebilir. Her ders için uyarlanabilecek oryantiring etkinlikleri hazırlanabilir. Bu etkinlikler öğrencilerin seviyelerine uygun olacak şekilde ayarlanabilir.

4. HAYAT BİLGİSİ VE ORYANTİRİNG

Okul çocuklara farklı olanaklar sunarak daha geniş dünyaya açılmalarını sağlamaya yardımcı olmaktadır. Hayat bilgisi dersi de bu geniş dünyada çocuklara rehber olacak bir derstir. Hayat bilgisi, öğrencilerin kişisel niteliklerini ve değerlerini geliştirir. Bu nitelik ve değerler; öz saygı, öz güven, toplumsallık, sabır, hoşgörü, sevgi, barış, yardımseverlik, doğruluk, dürüstlük, adalet, yeniliğe açıklık, vatanseverlik, kültürel değerleri koruma ve geliştirmedir (TTK, 2005). İlkokulun ilk üç sınıfında bulunan hayat bilgisi dersi, öğrencinin sosyal çevresiyle ve diğer bütün derslerle alakalı derslerin en başında gelir (Aladağ, 2016). İlkokul eğitim sisteminin en temel derslerinden olan hayat bilgisine karşı öğrencilerin tutumlarını ve hayat bilgisi dersindeki eğlenme düzeylerinin yüksek olması amacıyla öğrenciler için dersin daha dikkat çekici ve öğrencilerin aktif katılım sağladığı ders haline getirilmesi önem taşımaktadır.

Oryantiring spor dalından en iyi verimi alabilmek küçük yaş grubuna verilecek eğitim ve öğretime bağlıdır. Bu kapsamda oryantiring sporunun, ilkököl dersleri içerisinde uygulaması gerçekleştirildiğinde öğrencilerin spor ve doğa sevgisi artmasına olumlu katkı sağlayacaktır. 6-7 yaş grubu öğrencilerin fiziksel gelişimini ve kaba motor becerilerinin gelişimini destekleyecek, oryantiring sporu kazanımları hayat bilgisi dersi

kazanımları benzerlik gösterdiğinden bu dersin kazanımlarına ulaşmasına büyük katkı sağlayacaktır (Karaca, 2008).

Ülkemizde oryantiring branşının eğitimle kullanılabilirliği yeni bir durum olarak görülmektedir. Öğrencilere temel düzey oryantiring bilgisi verildikten sonra uygulama sürecine geçilmesi eğitimin doğası gereği ihtiyaç duyulan bir durumdur. Öğrencilere gerekli temel bilgiler verildikten sonra oryantiring haritası sembolleri içerisinde özel olarak bulunmayan sıra, tahta, sınıftaki askılık gibi nesneler harita üzerine belirgin olarak çizilmeli ve her nesne türüne lejant bilgisi oluşturulamayacağı nesne şekillerine bakarak hedef takibi yapılabileceği öğrencilere anlatılmalıdır. Çünkü harita çizim programlarında insan yapımı nesneler genel bir sembolle gösterilmekte detaylı şekil örnekleri bulunmamaktadır (Kaya, 2020). Oryantiring sporunda kullanılan harita bilgisi hayat bilgisi “*HB.3.1.5. Sınıfının ve okulunun krokisini çizer.*” kazanımı ile ilişkilendirilerek etkinliğe dönüştürülebilir.

Çocuklar, temel kavramları, okul programında örgün eğitimde öğrenmelidirler. Temel kavramlardan kasıt hem nesneleri hem de insanları tanımlamakta sıklıkla başvuru (kısa, güzel, büyük vb.) veya bir alan içerisindeki bulunan konumu ifade etmede kullanılan yön/konum kavramları (altında, üstünde, dışında vb.) ya da zaman bildiren (sonra-önce), nicelik belirtmede kullanılan (biraz, çok, az gibi) sözcüklerdir (Uyanık Balat, 2003). Oryantiring sporu gerçekleştirilirken bu kelimelerden sıklıkla yararlanılmaktadır. Bu sporda mekânsal bilgileri içeren yön kavramlarının üzerinde durulduğu görülebilmektedir. Hayat bilgisi dersi “*HB.1.1.4. Sınıfının okul içindeki yerini bilir.*” kazanımının açıklamasına “*Yönle ilgili; sağında, solunda, önünde, arkasında, altında, üstünde, yanında, karşısında gibi temel kavramlar üzerinde durulur.*” bakıldığında konum ifade eden kelimelerin hayat bilgisi dersinde de kullanıldığı belirtilebilir. Bu nedenle hayat bilgisi ders kazanımlarına ulaşmada oryantiring sporu etkinliklerinden yararlanılabileceği oryantiringin günlük hayatta karşılaşılan konuları içeren hayat bilgisi dersine yakın olduğu söylenebilir.

Hayat Bilgisi ders programına uygun olacak şekilde oryantiring etkinliklerinin uygulanması düşünülen oryantiring konularının, öncelikle Hayat Bilgisi ders kazanımları ile eşleştirilmesi daha sonra da oryantiringin eğlenceli yanı ön plana çıkarılmaya çalışılabilir. Oryantiring etkinliklerinin uygulanması öncesinde bazı konuların çocuklara kazandırılması gerekli olabilir. Harita ve pusula kullanım bilgisi verilecek bilgilendirmelerin başında gelebilir. Önce pusulanın nerede kullanıldığı ne

anlama geldiği nasıl kullanıldığı sonra da oryantiring haritalarında kullanılan işaret ve semboller öğrenciler tarafından öğrenilebilir.

Oryantiring sporu kazanımları birçok dersin kazanımları ile örtüşebildiği gibi hayat bilgisi dersi kazanımlarıyla da örtüşmektedir. Hayat bilgisi dersi kazanımları ve oryantiring sporu kazanımlarının birbiri ile eşleşmesi aşağıda Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Oryantiring Kazanımları ile Hayat Bilgisi Kazanımlarının Eşleştirilmesi

ORYANTİRİNG KAZANIMLARI	ORYANTİRİNG BECERİLERİ	HAYAT BİLGİSİ KAZANIMLARI
Ana ve ara yönleri bilir. Harita ve pusulayı etkin olarak kullanır.	Harita okuma Mekanı algılama Analitik düşünme Karar verme	HB.1.1.4.Sınıfının okul içindeki yerini bilir. (Yönle ilgili; sağında, solunda, önünde, arkasında, altında, üstünde, yanında, karşısında gibi temel kavramlar üzerinde durulur.) HB.1.1.7.Okulunun bölümlerini tanır. (Öğrencilere sınıfın okul içindeki yeri gösterilir. Ayrıca diğer bölümler gezdirilerek idari kısım, öğretmenler odası, rehberlik servisi, kantin, kütüphane, spor salonu, lavabo ve okulda bulunan birimler tanıtılır.) HB.1.2.3.Evinin yerini tarif eder. (Evinin yanında, karşısında, önünde, arkasında, sağında ve solunda neler olduğu ele alınır. Öğrencinin ev adresini ve aile üyelerinden en az birinin telefon numarasını yazılı olarak yanında bulundurması ve bu bilgileri kimlerle paylaşmasının güvenli olacağı vurgulanır. Öğrenme ortamında krokilerin oyunlaştırılarak kullanımı sağlanabilir) HB.2.1.5. Okulunun yakın çevresini tanıtır. (Okulun yeri ve konumunun; çevresindeki yapı, kurum, sokak, cadde vb. yerlere göre tanıtılması üzerinde durulur.) HB.3.1.5. Sınıfının ve okulunun krokisini çizer.

ORYANTİRİNG KAZANIMLARI	ORYANTİRİNG BECERİLERİ	HAYAT BİLGİSİ KAZANIMLARI
Harita ve yön kavramlarını anlarken, oryantiringe has sembol ve işaretleri de uygulamalı olarak öğrenir.	Harita okuma Karar verme Mekanı algılama Analitik düşünme	HB.1.1.4.Sınıfının okul içindeki yerini bilir.(Yönle ilgili; sağında, solunda, önünde, arkasında, altında, üstünde, yanında, karşısında gibi temel kavramlar üzerinde durulur.) HB.1.1.7.Okulunun bölümlerini tanır.(Öğrencilere sınıfın okul içindeki yeri gösterilir. Ayrıca diğer bölümler gezdirilerek idari kısım, öğretmenler odası, rehberlik servisi, kantin, kütüphane, spor salonu, lavabo ve okulda bulunan birimler tanıtılır.) HB.1.2.3.Evinin yerini tarif eder.(Evinin yanında, karşısında, önünde, arkasında, sağında ve solunda neler olduğu ele alınır. Öğrencinin ev adresini ve aile üyelerinden en az birinin telefon numarasını yazılı olarak yanında bulundurması ve bu bilgileri kimlerle paylaşmasının güvenli olacağı vurgulanır. Öğrenme ortamında krokilerin oyunlaştırılarak kullanımı sağlanabilir)
ORYANTİRİNG KAZANIMLARI	ORYANTİRİNG BECERİLERİ	HAYAT BİLGİSİ KAZANIMLARI
Kestirmeden giderek zaman kazanma, yorum yapma becerileri gelişir. Arazide mesafe tahmini yapma, bu mesafeyi adımla ölçme becerisi gelişir	Karar verme Mekanı algılama Analitik düşünme Yaratıcı düşünme Koordinasyon Zaman yönetimi Sorun çözme	HB.1.2.3.Evinin yerini tarif eder.(Evinin yanında, karşısında, önünde, arkasında, sağında ve solunda neler olduğu ele alınır. Öğrencinin ev adresini ve aile üyelerinden en az birinin telefon numarasını yazılı olarak yanında bulundurması ve bu bilgileri kimlerle paylaşmasının güvenli olacağı vurgulanır. Öğrenme ortamında krokilerin oyunlaştırılarak kullanımı sağlanabilir) HB.1.5.1.Yaşadığı yeri bilir. (Aile büyüklerinden, yaşadıkları yerin (mahalle/köy/ilçe/il) isimleri, yetiştirilen ürünler vb. belirgin

		özellikleri hakkında bilgi edinmeleri İstenir.) HB.1.5.2.Yakın çevresindeki tarihi, doğal ve turistik yerleri fark eder. HB.2.2.3.Yaşadığı evin adresini bilir.(Yaşadığı evin adresini, velisinin veya aile üyelerinden en az birinin telefon numarasını sözlü ve yazılı olarak ifade edebilmesi üzerinde durulur.) HB.3.2.3.Evinin bulunduğu yerin krokisini çizer.(Evinin yakın çevresinde bulunan belirgin mekanlardan hareket edilir.) HB.3.5.3.Yakın çevresinde yer alan tarihi, doğal, ve turistik yerlerin özelliklerini tanıtır.(Yakın çevresinde bulunan cami, çeşme, han, hamam, müze, kale, tarihî çarşılar, köprüler, millî parklar vb. yerler hakkında araştırma yaptırılarak sınıfta arkadaşlarıyla paylaşması sağlanır.)
ORYANTİRİNG KAZANIMLARI	ORYANTİRİNG BECERİLERİ	HAYAT BİLGİSİ KAZANIMLARI
Doğadaki bitki örtüsünün önemini fark eder.	Doğayı koruma	HB.1.6.1.Yakın çevresinde bulunan bitkileri gözlemler. (Yakın çevresinde bulunan bahçe bitkileri, yabani bitkiler ve ağaçlar, bitkilerin zaman içinde nasıl değiştiğini (bitkilerin büyümesi, yapraklarını dökmesi ve açması ile çiçek açması vb.) gözlemler. Gözlemlerinden yararlanılarak bu hususlar üzerinde durulur) HB.2.6.1.Bitki ve hayvanların yaşaması için gerekli olan şartları karşılaştırır. HB.2.6.2.Bitki yetiştirmenin ve hayvan beslemenin önemini fark eder.(İmkânlar dâhilinde öğrencilerin uygulamalı olarak bitki yetiştirmeleri, fidan dikmeleri ve hayvan beslemeleri sağlanır.) HB.3.6.1.İnsan yaşamı açısından bitki ve hayvanların önemini kavrar.

ORYANTİRİNG KAZANIMLARI	ORYANTİRİNG BECERİLERİ	HAYAT BİLGİSİ KAZANIMLARI
Oryantiring etkinliklerinde çevreye karşı duyarlı olur.	Doğayı koruma	HB.1.6.1.Yakın çevresinde bulunan hayvanları gözlemler. (Yakın çevresinde bulunan hayvanlar (balıklar, kuşlar, sürüngenler, böcekler ve evcil hayvanlar vb.), bu hayvanların nelerle beslendikleri ve nerede barındıkları üzerinde durulur. Gözlem yapılacaksa gerekli güvenlik önlemleri alınır.) HB.2.6.1.Bitki ve hayvanların yaşaması için gerekli olan şartları karşılaştırır. HB.2.6.2.Bitki yetiştirmenin ve hayvan beslemenin önemini fark eder. (İmkânlar dâhilinde öğrencilerin uygulamalı olarak bitki yetiştirmeleri, fidan dikmeleri ve hayvan besleme meleri sağlanır.) HB.3.6.1.İnsan yaşamı açısından bitki ve hayvanların önemini kavrar.

5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, ilkokulda (6-10 yaş) oryantiring kullanılmasını konu alan çalışmalara yer verilmiştir.

Ferhan Karaca (2008), Oryantiring Uygulamalarının İlköğretim Programlarındaki Fonksiyonelliği: Çalışmada oryantiring uygulamaları paralelinde çocukların elde edebilecekleri kazanımlar ile ilköğretim müfredat programında yer alan temel derslerde elde edecekleri kazanımlar arasında bağ kurularak, oryantiring uygulamalarının sağladığı kazanımlarla beraber bu dersleri de desteklediği gösterilmeye çalışılmıştır. spor etkinlikleri dersi içerisinde yer alan oryantiring branşı ile okullarda boş zaman etkinliği olarak yapılan oryantiring aktiviteleri için örnek uygulamalar sunmak ve bu uygulamalarla beraber oryantiringin ilköğretim programlarında yer alan temel dersler üzerindeki etkilerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Çağla Şengör (2018), 11-13 Yaş Grubu Öğrencilerinde Oryantiring Eğitiminin Uzamsal Görselleştirme ve Uzamsal Kaygıya Etkisinin İncelenmesi: Araştırmada 11-13 yaş grubu öğrencilerinde 8 haftalık oryantiring eğitiminin uzamsal görselleştirme ve

uzamsal kaygıya etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarında uzamsal görselleştirme ve uzamsal kaygı değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılığa ulaşılmıştır.

Fatma Gül Uzuner (2019), İlkokul Öğrencilerinin Matematiksel Problem Çözme Becerilerinin Geliştirilmesinde Oryantiringin Etkisinin İncelenmesi: Bu çalışmada, ilkokul öğrencilerinin matematiksel problem çözme becerilerinin geliştirilmesinde oryantiringin etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bir diğer ifadeyle, ilkokul öğrencilerinin matematiksel problem çözme becerilerini geliştirebilmek için oryantiring bir öğretim aracı olarak kullanılmıştır.

Turan Yiğit (2020), Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Mekânsal Düşünme Becerilerine Oryantiring Uygulamalarının Etkisi: Bu çalışmada, ilkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde oryantiring uygulamalarının öğrencilerin mekânsal düşünme becerileri üzerine etkisinin araştırılması incelenmiştir.

Dilek Yılmaz ve Saadettin Dellal (2020), Oryantiring Etkinliğinin Müze Eğitimine Katkısının Araştırılması: Ankara'nın Altındağ ilçesindeki iki ilköğretim okulunda 2019-2020 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 4'üncü sınıf öğrencilerinden 20 öğrenciyle Çengelhan Rahmi Koç Müzesi'nde oryantiring etkinliği gerçekleştirilmiş ve öğrencilerin müzelere ilişkin görüşleri incelenmiştir.

Fatma Gül Uzuner (2020), DEHB'li İlkokul Öğrencilerinde Oryantiringin Dikkat, Üstbilişsel Farkındalık ve Problem Çözme Becerilerinin Gelişimine Etkisinin İncelenmesi: Bu çalışmada oryantiringin DEHB tanısı alan ilkokul öğrencilerinin dikkat gelişimine, üstbilişsel farkındalıklarına ve problem çözme becerileri algılarına etkisi incelenmiştir. Araştırmada 9-10 yaş arası DEHB'li öğrencilere oryantiring uygulaması yapılmış. Çalışma sonucunda oryantiringin DEHB'li ilkokul öğrencilerinin dikkat, üstbilişsel farkındalık ve problem çözme becerileri algılarının gelişiminde olumlu etkileri olduğu görülmüştür.

Beyza Kara (2020), Oryantiring Eğitiminin 60-71 Aylık Çocukların Kavram Gelişimine Etkisi: Araştırmada oryantiring eğitiminin 60-71 aylık çocukların kavram gelişimine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çocukların yön-konum sözcüklerinin kazanımı gerçekleştirilirken oryantiring sporunu öğrenmeleri de amaçlanmıştır. Uygulanan oryantiring eğitimi 60-71 aylık çocukların yön-konum sözcük gelişimleri üzerinde pozitif yönde etkisi olduğu saptanmıştır.

Murat Ayuldeş (2020), Sosyal Bilgiler Oryantiring Uygulamalarının İlköğretim 6.Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı ve Harita Okuryazarlık Düzeylerine Etkisi: Araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan oryantiring uygulamalarının öğrencilerin akademik başarı ve harita okuryazarlık seviyelerine etkisini saptamaktır. Araştırma da öğrencilerin tümünün oryantiring uygulamalarına olumlu fikirler geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Harun Türk (2023), Oryantiring Etkinliklerinin 4. Sınıf Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerine Etkisi: Araştırmanın amacı oryantiring etkinlikleri kapsamında 4. Sınıf öğrencilerinin problem çözme becerilerini karma yöntem ile incelemektir.

Harun İşler (2024), 10-14 Yaş Grubu Oryantiring Sporcularının Oyunsallık ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Yarışma Performansına Etkisinin İncelenmesi: Araştırmanın amacı 10-14 yaş grubu oryantiring sporcularının oynusallık ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile yarışma performansları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir.

Denise Corrêa da Luz, Wanderley Marchi Júnior, and Amauri Aparecido Bássoli de Oliveira¹ (2023), Pedagojik Bir Bileşen Olarak Spor Oryantasyonu: Bu çalışma oryantiringi bir eğitim sporu modeli şeklinde sunarak Temel Eğitim yılları boyunca okul ünitelerinde oryantiringin yerleştirilme olanaklarını göstermeyi amaçlamaktadır.

Nima Gheshlaghi (2015), Time-dependent orienteering problem (A case study in Istanbul), Zamana Bağlı Oryantiring (Yön Bulma) Sorunu: (İstanbul'da Örnek Çalışma): Zamana bağlı yön bulma problemini özellikle sabah ve akşam saatlerindeki şehrin yoğun trafik problemini dikkate alarak kısıtlı zamanda en iyi tur planına göre çözmeyi amaçlamıştır. Problem matematiksel olarak modellendikten sonra elde edilen sonuçlar belirtilmiştir.

Jindşich Buk (2017), Oryantiring Kulübü Destek Sistemi: Araştırmacı bir kulübün yönetimini ve sonraki gelişimini desteklemek amacıyla web teknolojilerinin kullanılması olasılıklarıyla ilgilenmiştir. Amaç kulübün uygulamalarının hangi alanlarının hangi bilgi sistemleri tarafından desteklenmeye uygun olduğunu belirlemektir ve bir uygulama tasarlamaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

Çalışmanın bu bölümünde önceki bölümlerde alanyazın incelemesine dayalı olarak araştırmanın kuramsal çerçevesine yer verilen; ilkokul 1. sınıf hayat bilgisi dersinin oryantiring sporu etkinlikleri ile birleştirilerek öğrencilerin hayat bilgisi ders tutumlarına ve hayat bilgisi dersine yönelik eğlenme düzeyine etkisi ile ilgili Afyonkarahisar ilinin Sinanpaşa ilçesindeki Atatürk İlkokulu'nda gerçekleşen uygulamaya ve öğrenci görüşlerinin incelenmesine yer verilmiştir. Elde edilen bulgular yorumlanmış ve konuyla ilgili yapılan çalışmalarla karşılaştırmalarına yer verilerek sonuçlar belirtilmiş, önerilere yer verilmiştir.

1. PROBLEM DURUMU

Araştırma kapsamında hayat bilgisi öğretim programı ve oryantiring sporu ders programı incelendiğinde bazı konularının ve amaçlarının benzer olduğu sonucuna varılabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, yeni yaygınlaşmaya başlayan bir spor dalı olan oryantiring sporu amaçları ile ilkokul 1. sınıf hayat bilgisi ders kazanımlarının birleştirilerek, oryantiring etkinliklerinin hayat bilgisi dersindeki tutumlarına ve eğlenme düzeylerine yönelik etkisinin araştırılmasıdır. Öğrencilerin oryantiring etkinlikleri ile işlenen hayat bilgisi dersine karşı tutumların ve eğlenme düzeylerinin etkisi ortaya konmaktadır. Hayat bilgisi dersi için hazırlanan etkinliklere yer verilmiştir. Bu etkinlikler oryantiring kazanımları ile hayat bilgisi ders kazanımları ilişkilendirilerek gerçekleştirilmiştir.

2. PROBLEM CÜMLESİ

Araştırmanın problem cümlesi; ilkokul 1. sınıf hayat bilgisi dersinin oryantiring sporu etkinlikleri ile birleştirilerek öğrencilerin hayat bilgisi ders tutumlarına ve hayat bilgisi dersine yönelik eğlenme düzeyine etkisi nedir?

3. ARAŞTIRMANIN AMACI, ÖNEMİ

Bu araştırmanın amacı, yeni yaygınlaşmaya başlayan bir spor dalı olan oryantiring sporu amaçları ile ilkokul 1. sınıf hayat bilgisi ders kazanımlarının

birleştirilerek etkinliklerin planlanması ve uygulanan oryantiring etkinliklerinin öğrencilerin hayat bilgisi dersindeki tutumlarına ve eğlenme düzeylerine yönelik etkisinin gözlenmesidir. Oryantiring sporu etkinlikleri ile birleşen hayat bilgisi ders kazanımlarının eğlenerek pekiştirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca oryantiring sporu ile ilgili ilkökul düzeyinde yapılan çalışmalar yok denecek kadar az sayıdadır. Yapılan çalışma ile oryantiring sporu ile ilkökul öğretim programlarında spor etkinliklerine verilmesi gereken önemin vurgulanması amaçlanmaktadır.

Eğitim sisteminin en temel derslerinden olan hayat bilgisi dersine karşı öğrencilerin tutumlarını olumlu ve hayat bilgisi dersindeki eğlenme düzeylerinin yüksek olması için hayat bilgisi dersinin öğrencilerin aktif katılımlarıyla gerçekleştirilen daha dikkat çekici bir ders haline getirilmesi önemlidir. Hayat bilgisi dersinin spor etkinlikleriyle gerçekleştirilmesi bu dersin daha dikkat çekici ve eğlenceli olmasını destekleyecektir. Her yaş grubuna hitap eden bir spor olan oryantiring sporu ayrı bir ders olarak değil de okul programındaki dersler içinde kullanılabilir (MEB, 2024). Oryantiring sporundan en iyi verimi alabilmek küçük yaş grubuna verilecek eğitim ve öğretime bağlıdır. 6-7 yaş grubu öğrencilerinin fiziksel gelişimi ve kaba motor becerilerinin gelişimini destekleyecektir. Oryantiring sporu kazanımları hayat bilgisi dersi kazanımları ile benzerlik gösterdiğinden dersin kazanımlarına ulaşılmasına katkı sağlayacaktır (Karaca, 2008).

4. ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİ VE HİPOTEZLERİ

Probleme ait birinci alt problemi olarak; ilkökul 1. sınıf hayat bilgisi dersinde 1. sınıf öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen oryantiring etkinliklerinin hayat bilgisi dersine yönelik tutum ön test-son test puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığının araştırılmasına yer verilmiştir. İkinci alt problemi olarak; ilkökul 1. sınıf hayat bilgisi dersinde 1. sınıf öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen oryantiring etkinliklerinin hayat bilgisi dersinde eğlenme düzeyi ön test-son test puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığının araştırılmasına yer verilmiştir. Üçüncü alt problem; ilkökul 1. sınıf hayat bilgisi dersinin oryantiring etkinlikleri ile işlenmesi hakkındaki öğrenci görüşlerine yer verilmiştir.

1. Hipotez: İlkokul birinci sınıf hayat bilgisi dersinde birinci sınıf öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen oryantiring etkinliklerinin hayat bilgisi dersine yönelik tutum ön

test-son test puanları arasında öğrencilerin son test puanları lehine anlamlı farklılık vardır.

2. Hipotez: İlkokul birinci sınıf Hayat Bilgisi dersinde birinci sınıf öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen oryantiring etkinliklerinin hayat bilgisi dersinde eğlenme düzeyleri ön test-son test puanları arasında öğrencilerin son test puanları lehine anlamlı farklılık vardır.

5. ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI

Bu araştırmanın kapsamını 1. sınıf hayat bilgisi ders kazanımlarına oryantiring etkinlikleri ile ulaşılabilirlik oluşturmaktadır. Bu kapsamda uygulamada olan ders programının amaçları, içeriği, eğitim durumları ve değerlendirme açısından uygulamada güçlük yaşanan öğelerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Afyonkarahisar ilinin Sinanpaşa ilçesindeki Atatürk İlkokulu 1. sınıf öğrencilerine uygulanması ve 1. sınıf öğretim programı ile sınırlıdır.

6. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI

Bu araştırmanın katılımcısı olan öğrencilerin, velilerinin izinleri doğrultusunda araştırmaya gönüllü olarak katıldıkları varsayılmıştır. Araştırmaya kapsamında görüşmelere katılan öğrencilerin, sorulara içtenlikle yanıt verdikleri varsayılmıştır. Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, araştırmanın uygulama süreci, verilerin analizi ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

7. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

İlkokul 1. sınıf hayat bilgisi dersinin oryantiring sporu etkinlikleri ile birleştirilerek öğrencilerin hayat bilgisi ders tutumlarına ve hayat bilgisi dersine yönelik eğlenme düzeylerine etkisinin araştırıldığı bu çalışmada ön test son test kontrol grupsuz yarı deneysel desen kullanılmıştır. Yarı deneysel desenin kullanıldığı çalışmaların önemli avantajı, çalışma grubunun oluşturulmasında araştırmacının seçtiği rastgele olmayan seçim yapılarak çalışmanın geçerliliğini yükseltilmektedir (Cemaloğlu, 2021).

Bu çalışmada Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ve Hayat Bilgisi Dersinde Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmanın sonunda nicel verileri desteklemek amacıyla nitel araştırma yöntemleri kapsamında görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Bu çalışmada altı öğrencinin görüşüne yer verilmiş olup yarı yapılandırılmış görüşmeler tercih edilmiştir.

8. ÇALIŞMA GRUBU

Bu çalışmada nicel verilerin elde edileceği çalışmanın örnekleme belirlenirken, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örneklemede araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Bu yöntem araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Bu örnekleme yöntemi yaygın olarak kullanılmakla birlikte sonuçları daha az genellenebilirdir. Ayrıca bu yöntemin maliyeti de diğer yöntemlere göre daha azdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken kolay ulaşılabilir örnekleme türünün seçilmesinin nedeni örneklemin kolay ulaşılabilir, uygulama yapılabilir olmasının yanında araştırmacının bu okulda görev yapıyor ve araştırmayı kendi öğrencileriyle gerçekleştirmesidir.

Araştırmacının öğretmenlik yaptığı Afyonkarahisar ilinin Sinanpaşa ilçesi Atatürk İlkokulu'nda öğrenim gören 1-A sınıfı öğrencileri çalışma grubunu oluşturmuştur. Bu araştırmanın uygulama süreci 2022-2023 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın yürütüldüğü sınıfta 11 kız öğrenci ve 8 erkek öğrenci olmak üzere toplam 19 öğrenci bulunmaktadır.

9. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada veri toplama aracı olarak Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği, Hayat Bilgisi Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

9.1. HAYAT BİLGİSİ DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Araştırmada Zayimoğlu Öztürk ve Coşkun (2005) tarafından geliştirilen “Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek 15 maddeden oluşan üçlü Likert tipi (evet, kısmen, hayır) bir ölçektir. Ölçeğin toplam puanı 15-45 arasında değişebilir. Puanın yüksek olması (45 veya bu puana yakın) öğrencilerin hayat bilgisi dersine yönelik olumlu tutuma sahip olduğunu işaret etmektedir. Hedef kitlesi okuma-

anlama becerilerinin yeni edinildiği ve yetersiz olma olasılığı sebebiyle üçlü likert kullanılmıştır. Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği'nin güvenle kullanılması yönünde geçerli ve güvenilir bir araç olduğu söylenmektedir. Geliştirilen ölçekte yer alan olumlu ve olumsuz maddelerin veri giriş puanları tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Hayat Bilgisi Tutum Ölçeğindeki Olumlu ve Olumsuz Maddelerin Puanlandırılması

	Olumlu Madde Puanlama	Olumsuz Madde Puanlama
Katılıyorum	3	1
Kararsızım	2	2
Katılmıyorum	1	3

Kaynak: Zayimoğlu Öztürk ve Coşkun, 2005

Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği'ne ait bazı maddeler Ekler Dizini bölümünde paylaşılmıştır.

9.2. HAYAT BİLGİSİ EĞLENME DÜZEYİNİ BELİRLEME ÖLÇEĞİ

Araştırmada yer verilen Hayat Bilgisi Dersinde Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği 10 maddeden ve 2 boyuttan oluşmaktadır. Birinci boyutta; “Hayat bilgisi dersinde zevk alırım.”, “Hayat bilgisi dersinde eğlenerek öğreniyorum.”, “Hayat bilgisi dersi en eğlenceli derstir.” gibi dersin içeriğiyle ilgili eğlenme düzeyi olarak isimlendirilmiştir. İkinci boyut; “Dersin eğlenceli olması için oyun, drama gibi etkinlikler yapılıyor.”, “Hayat bilgisi eğlenme ihtiyacımı karşılayan etkinlikler yapılıyor.”, “Hayat bilgisi dersi benim için eğlenceli ortamlar sağlıyor.”, “Hayat bilgisi dersinde yaptığımız etkinlikler eğlencelidir.”, “Hayat bilgisi dersinde araştırma yapmak eğlencelidir.” gibi dersin işlenişiyile ilgili eğlenme düzeyi olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin yapısı; üçlü Likert tipinde, Her zaman(1), Bazen(2), Hiçbir zaman(3) şeklinde derecelendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan ise 30’dur(Akar vd., 2020).

Hayat Bilgisi Dersinde Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği'ne ait bazı maddelere Ekler Dizini bölümünde yer verilmiştir.

9.3. GÖRÜŞME FORMU

Uygulama sonrasında altı öğrenciye görüşme formundaki sorular sorulmuştur. Bu araştırmada altı öğrencinin görüşüne yer verilmiştir.

Görüşme çoğunlukla başvuru verisi toplama yöntemidir. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi, yapılandırılmış görüşme tekniğinden biraz daha esnektir. Bu yöntemde, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlar. Bu sorular konusunda daha kapsamlı bilgi alma amacıyla ek sorular sorabilmektedir. Araştırmacı görüşme esnasında soruların cümle yapısını ve sırasını değiştirebilir, ayrıntılara girebilir ya da sohbet havasında bir yöntem benimseyebilir. Yöntem çalışmacıya zaman esnekliği sağlamaktadır. Belirli bir forma dayanması ise daha sistematik olmasını ve karşılaştırılabilir bilgilere ulaşılmasını sağlayabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

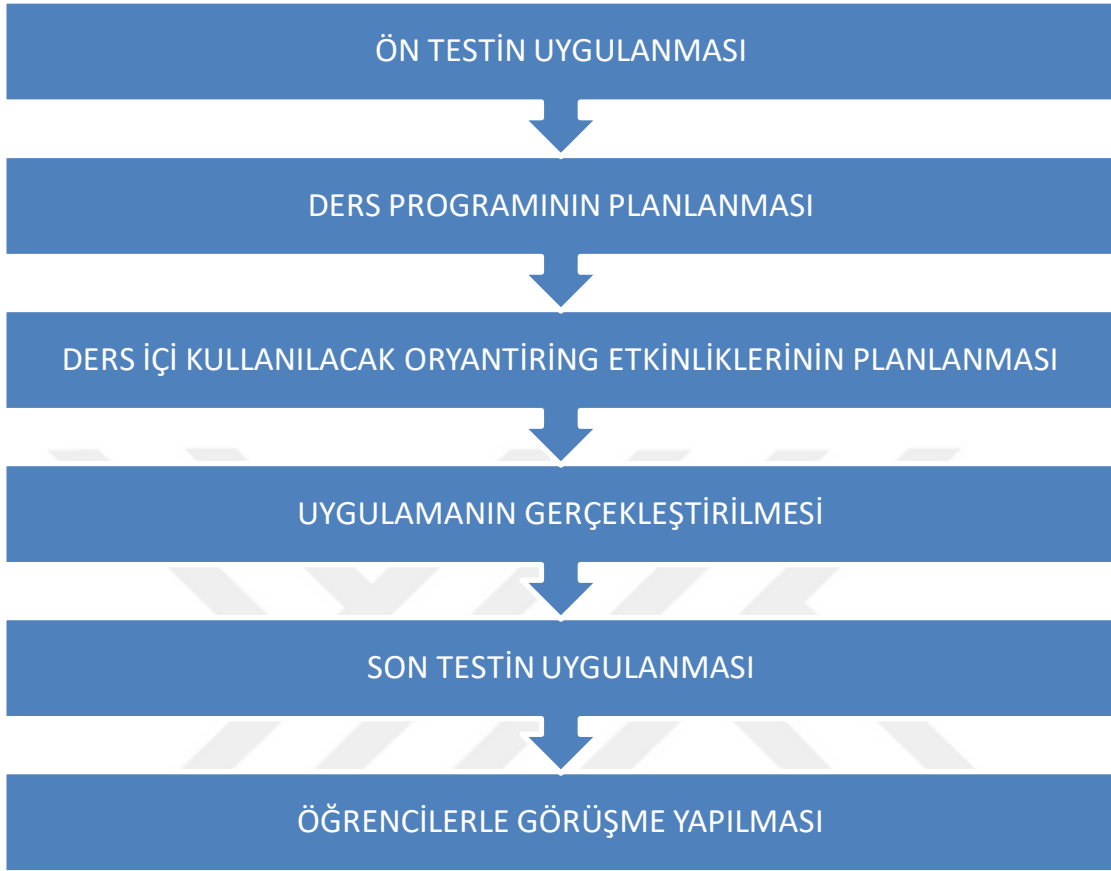
İlkokul 1. sınıf hayat bilgisi dersinin oryantiring sporu etkinlikleri ile birleştirilerek öğrencilerin hayat bilgisi ders tutumlarına ve hayat bilgisi dersine yönelik eğlenme düzeylerine etkisinin araştırılması amacı doğrultusunda görüşme soruları belirlenmiştir. Görüşme akademik başarıları ileri seviyeden, orta seviyeden ve düşük seviyeden ikiye öğrenci olmak üzere toplam altı öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada görüşme yapılmak üzere araştırmanın gerçekleştirildiği sınıftaki altı öğrenciye görüşme formundaki sorular sorularak görüşleri alınmıştır. Görüşme 17-18 Mayıs 2023 tarihinde okulun kütüphanesinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada kullanılan görüşme formu soruları:

1. Oryantiring sporunu nasıl buldun?
2. Oryantiring yaparken en çok nerede keyif aldın?
3. Oryantiring yaparken neler öğrendin?
4. Hayat bilgisi dersini oryantiring etkinlikleri ile gerçekleştirmemizi nasıl buldun?
5. Evinin yönünü kolaylıkla bulabileceğini düşünüyor musun?
6. Hayat bilgisi dersini eğlenceli buluyor musun?
7. Öğrendiklerin arasında en ilginç olan hangi bilgiyi edindin?
8. Başka nerelerde oryantiring yapmak istersin?

10. UYGULAMA

Şekil 3. Uygulama Süreci Özeti

Araştırmanın hayat bilgisi dersindeki uygulama süreci Şekil 3.te gösterilmiştir. Ön bilgi sunma, ön test-son test ve görüşme formu uygulamaları ile birlikte uygulama 10hafta ve haftada 3 ders saati olacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Bu süreç detaylı bir şekilde Tablo 6.da gösterilmiştir.

Tablo 6. Uygulama Süreci

HAFTALAR	KAZANIM	ORYANTİRİNG ETKİNLİĞİ	UYGULAMASÜRESİ
1.Hafta (13-19 Mart 2023)	Ön Testin Uygulanması Öğrencilere Oryantiring Hakkında Bilgilendirmelerin Yapılması		

HAFTALAR	KAZANIM	ORYANTİRİNG ETKİNLİĞİ	UYGULAMA SÜRESİ
2.Hafta (20-26 Mart 2023)	HB.1.1.4. Sınıfının okul içindeki yerini bulur. HB.1.1.5. Sınıf içerisinde bulunan ders araç ve gereçleri ile şeref köşesini tanır.	Sınıfımı Keşfediyorum	3 ders saati
3.Hafta (27 Mart – 2 Nisan 2023)	HB.1.1.4. Sınıfının okul içindeki yerini bulur. HB.1.1.7. Okulunun bölümlerini tanır. HB.1.1.16. Okulla ilgili olumlu duygu ve düşünceler geliştirir.	Benim Okulum	3 ders saati
4.Hafta (3- 9 Nisan 2023)	HB.1.1.7. Okulunun bölümlerini tanır. HB.1.1.16. Okulla ilgili olumlu duygu ve düşünceler geliştirir. HB.1.5.1. Yaşadığı yeri bilir.	Sürprizli Parkur	3 ders saati
5. Hafta (10-16 Nisan 2023)	HB.1.5.1. Yaşadığı yeri bilir.	Zihin Antrenmanı Krokisi	3 ders saati
6. Hafta (17-23 Nisan 2023)	HB.1.5.1. Yaşadığı yeri bilir. HB.1.2.3. Evinin yerini tarif eder.	Yapbozu Tamamla	3 ders saati
7. Hafta (24-30 Nisan 2023)	HB.1.5.1. Yaşadığı yeri bilir. HB.1.5.2. Yakın çevresindeki tarihî, doğal ve turistik yerleri fark eder.	Hedefim Şehrimin Tarihinde	3 ders saati

HAFTALAR	KAZANIM	ORYANTİRİNG ETKİNLİĞİ	UYGULAMA SÜRESİ
8. Hafta (1-7 Mayıs 2023)	HB.1.5.1. Yaşadığı yeri bilir. HB.1.5.2. Yakın çevresindeki tarihî, doğal ve turistik yerleri fark eder. HB.1.6.2. Yakın çevresinde bulunan bitkileri gözlemler. HB.1.6.3. Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.	Hedefine Ulaşan Çalışkan Arı	3 ders saati
9. Hafta (8-14 Mayıs 2023)	Son Testin Uygulanması		
10. Hafta (15-21 Mayıs 2023)	Öğrencilerle görüşmelerin yapılması		

Birinci Hafta: Çalışma grubundaki öğrencilere Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ön testleri ve Hayat Bilgisi Dersinde Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği ön testleri uygulanmıştır. Ön test uygulandıktan sonra öğrencilere oryantiring hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Oryantiringde pusula kullanımı bilgisinin öneminden bahsederken sınıfa getirilen örnek pusula üzerinden pusulanın nasıl kullanılması gerektiği anlatılmıştır. Ayrıca öğrencilere ana yönler hakkında da bilgi verilmiştir. Her birine örnek ortantiring haritası dağıtılarak incelemeleri sağlanmıştır. Daha sonra oryantiring haritasının dili anlatılmıştır. Oryantiring haritasındaki renklerin, işaretlerin ve simgelerin, sayıların anlamı belirtilmiştir. Dersin sonunda da öğrendikleri renklerin, işaretlerin ve sembollerin anlamları sorularak geri dönüt alınmıştır.

İkinci Hafta: Sınıfın krokisi (oryantiring haritası) çizilir. Sonra sınıfın kuzey yönü öğrenciler ile birlikte belirlenir. Kuzeyi belirten şablon sınıfın kuzey yönüne asılır. Ayrıca kroki üzerine de “K” harfi ile belirtilir. Sınıfın krokisi her öğrencinin eline

verilir. Sınıftaki tüm öğrenciler sınıf dışına çıkar ve elinde sınıf krokisi olan öğrenci bekler. Haritada belirtilen noktalara hedefler yerleştirilir. Hedefler sınıfta şeref köşesine, sınıf panosuna, öğretmen masasına, Atatürk köşesine, masa ve sıraların olduğu noktalara yerleşecek şekilde ayarlanır. Hedefler yerleştikten sonra öğrenciler sınıfa gelir, elindeki haritaya bakarak yerleştirilen hedefleri sırası ile bulur. Böylelikle sınıftaki tüm öğrenciler hedef bulmaya, haritayı okumaya aktif katılır. Konunun kazanımlarına ulaşılması sağlanır.

Üçüncü Hafta: Öğrencilerin okulunda bulunan sınıfları ve odaları daha eğlenceli bir şekilde bulabilmesi için yapılan bir etkinliktir. Okulun krokisi çizilir. Üzerine yönler şablonu çizilir ve kuzey yönü belirtilir. Aynı şekilde yönleri gösteren bir şablonda başlangıç noktasına yakın bir noktaya asılarak çocukların bu konuya farkındalığı sağlanmış olur. Okulun çizilen krokisi öğrencilere verilir. Her odaya ve sınıfa hedef konur (Başlangıç müdür yardımcısı odasına, 1. hedef zeka oyunları sınıf, 2. hedef 2-A sınıfına, 3. hedef drama odasına konur, 4. hedef öğretmenler odasına, 5. hedef Spor odasına, 6. hedef Kütüphaneye, bitiş müdür odasına) Öğrencilerin sırası ile hedeflere ulaşması sağlanır. Ve devamında sırası ile hedefler öğrenciler tarafından toplanarak etkinlik tamamlanır.

Dördüncü Hafta: Okulun ön bahçesinin krokisi çizilir. Belirgin noktalara hedefler yerleştirilir Parkuru doğru bir şekilde takip eden ve hızlı gelen yarış ilk sırada tamamlar. Burada amaç öğrencilerin hedeflere doğru bir şekilde ulaşip ulaşmadığıdır. Okulunun bölümü olan okul bahçesini tanıması, okul bahçesinde bulunan ağaçların ya da nesnelerin farkına vararak okullu ilgili olumlu duygu ve düşünce geliştirmesi sağlanmıştır.

Beşinci Hafta: Öğrenciler için okulun bahçesinin bir bölümünde huniler, antrenman çanağı ve çemberler ile parkur hazırlanır. Önce huniler yerleştirilir, daha sonra antrenman çanakları en son da çemberler yerleştirilir. Her öğrenciye parkura başlamadan önce 3*3 renk krokisi gösterilir. Öğrencinin bu renk krokisini zihninde tutması için 10 saniye verilir. Daha sonra öğrenci hunilerin arasından zikzak çizerek geçer, antrenman çanağı arasından çift ayak sıçrayarak en son da çemberlerin içinden de tek ayakla sıçrayarak geçer. Parkurun sonundaki renkli kartları sıra değişiklikleri yaparak en başında gösterilen şekilde dizmeye çalışır. Dizimin ardından renkli kâğıtların arkasındaki yaşadığı şehrin ve ilçesinin özelliklerinin yer aldığı notları sesli okur. (Afyonkarahisar'da haşhaş yetiştiriciliği yapılır, Sinanpaşa ilçesinde bezelye

yetiştirilir, Afyonkarahisar’da yazları sıcak, kışları soğuk geçer...) Bu etkinlik tamamlandıktan sonra sınıf iki gruba ayrılır. Ve farklı bir parkur oluşturulur. Önce çemberler dizilir. Çemberlerin ardından antrenman çanakları, her antrenman çanağının önüne de huni konur. Sınıf iki gruba ayrılır. Her grubun sırası ile temsilcilerine 3*3 renk krokisi gösterilir. Çemberler içinden tek ayak ile sıçrayarak geçtikten sonra her bir antrenman çanağını önündeki huniye geçirdikten sonra parkur başında gösterilen renk krokisini renk sırasına göre dizmesi istenir. Tamamlandıktan sonra sıra grubun diğer üyesine geçer. Parkuru erken tamamlayan öğrenciler yarışı kazanır. Böylece öğrenciler dersin işlenişi sırasında büyük keyif almıştır.

Altıncı Hafta: Sinanpaşa ilçesinin çizilmiş bir krokisi yapboz parçalarına bölünür. Bu yapboz parçaları makas ile kesilir. Sınıf dört gruba ayrılır. Her gruptan karışık halde verilen parçaların birleştirmeleri istenir. Sonunda Sinanpaşa’nın krokisine ulaşan çocukların en çok ilçesinde bulunan yapılar ve etrafındaki köyler dikkatini çekmiştir. Yapılan zihin egzersizi ile okulunun bulunduğu ilçeyi tanıyan öğrencinin yer yön algısı gelişmiştir.

Yedinci Hafta: Yaşadığı şehri tanımları için öğrenciler Afyonkarahisar il merkezine getirilmiştir. Afyonkarahisar oryantiring il temsilcisi rehberliğinde harita üzerindeki önemli tarihi yapıların üzerine yerleştirilmiş hedeflerin öğrenciler tarafından bulunması hedeflenmiştir (Ulu Cami, Mevlevi Cami, Millet Hamamı, tarihi konaklar...) Her öğrencinin eline Afyonkarahisar’ın tarihi mekânları oryantiring haritası verilerek her öğrencinin hedefe ulaşmasında rehberlik edilmiştir. Ulaştığı hedefteki önemli yapılar hakkında önemli bilgiler oryantiring il temsilcisi ve rehberler tarafından verilmiştir. Bu etkinlik ile öğrenciler hem şehrinin tarihi mekânlarını tanımış hem yön bulma becerilerini geliştirmiş hem de şehrinin tanınmanın mutluluğunu ve şaşkınlığını yaşamıştır.

Sekizinci Hafta: Tıbbi Aromatik Bitkiler Atölyesi’nde gerçekleştirilmiş bir etkinliktir. Etkinlik gününden bir hafta önce alan incelemesi yapılmış, alandaki bitkiler hakkında mekân sorumluları tarafından gerekli bilgiler alınmıştır. Alanın oryantiring yapılacak bölgesinin fotoğrafları çekilmiştir. Ve daha sonra alanın oryantiring haritası çizilmiştir. Öğrenciler alana gelmeden iki saat önce haritadaki hedefler yerlerine yerleştirilmiştir. Her hedefte bulun bitki üzerine onunla ilgili bilgi kartı asılmıştır. Alana

gelen öğrencilere Tıbbi Aromatik Bitkiler Atölyesi'nde çalışan görevli tarafından bilgi verilmiştir. Daha sonra sınıf iki gruba ayrılmıştır. Bir grup Afyonkarahisar oryantiring il temsilcisi rehberliğinde ve diğer grup da sınıf öğretmenleri rehberliğinde sırası ile hedeflere ulaşmıştır. Her öğrenci bir arı olup ve arı başlığı takmıştır. Arılar elindeki kroki ile hedeflere yani bitkilere gider ve üzerindeki bilgi kartını okur. Bitkilere haritadaki sırayı takip ederek ulaşan öğrenci, doğru beslenen arı unvanını alıp gerçek bala ulaşmıştır. Hedeflerini başarıyla tamamlayan öğrencilere bal ikramı yapılmıştır. Ayrıca mekândaki bitkilerin kurutulmuş hallerinin sergilendiği yerde kurutulmuş bitkiler hakkında bilgiler edinilmiş ve Barış Manço'nun "Nane Limon Kabuğu" şarkısı öğrenciler ile birlikte söylenilmiştir. Bu etkinlik oryantiring sporu ile birlikte bir arının farklı bitkilerden beslenerek bal elde ettiği bilgisini somutlaştırmıştır.

Dokuzuncu ve Onuncu Hafta: Tutum ve eğlenme düzeyini belirleme son test ölçekleri tüm öğrencilere ayrı ayrı uygulanmıştır ve 17-18 Mayıs 2023 tarihinde Atatürk İlkokulu'nun kütüphanesinde altı öğrenci ile görüşme yapılmıştır.

11. VERİLERİN ANALİZİ

Nitel verilerin analizinde bilgisayar ortamında istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin tutumları ve eğlenme düzeyleri üzerinde etkili olup olmadığını belirlemek için kullanılan ölçeklerin ön test ve son test ortalamaları incelenmiştir. Testler arası farklılıkları belirlemek için SPSS programı içindeki non-parametrik testlerden "Wilcoxon İşaretli Sıralar" testi kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. BULGULAR VE YORUM

Araştırmada veri toplama araçları olarak Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği, Hayat Bilgisi Dersinde Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği ve yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Kullanılan ölçeklerin ön test-son testleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığı araştırılmıştır.

19 öğrenciye uygulanan ölçeklerden ulaşılan nicel veriler bilgisayar ortamında istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veri analizinde ön test ve son testlerin sonuçları hesaplanmıştır. Öğrencilerin ön test-son test puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını araştırmak için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır.

Nitel verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Yapılan görüşmelerin içerik analizinde tema-alt tema-kategoriler oluşturulmuştur.

Bu bölümde veri toplama araçlarından elde edilen sonuçlar analiz edilerek sunulmuştur.

1.1.NİCEL VERİLERDEN ELDE EDİLEN BULGULAR

İlkokul 1. sınıf hayat bilgisi dersinin oryantiring sporu etkinlikleri ile işlenerek öğrencilerin hayat bilgisi ders tutumlarına ve hayat bilgisi dersine yönelik eğlenme düzeylerine etkisinin araştırıldığı bu çalışmada ön test-son test puanları arasındaki farkların anlamlılık düzeyi parametrik olmayan testlerden “Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi” ile belirlenmiştir. Kullanılan ölçeklere göre uygulanan testler Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Uygulanan Ölçekler

	Veri	Uygulanan Test
Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	Çalışma grubu ön test-son test arasındaki fark	Wilcoxon İşaretli Sıra Testi
Hayat Bilgisi Dersinde Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği	Çalışma grubu ön test-son test arasındaki fark	Wilcoxon İşaretli Sıra Testi

Tablo 7'ye göre Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ve Hayat Bilgisi Dersinde Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği ön test-son testleri çalışma grubuna uygulanmıştır. Ön test-son test arasındaki anlamlı farklılık düzeyini belirlemek için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi uygulanmıştır.

Aşağıda Tablo 8'de tutum ölçeği ön testine ve son testine ait puanlarının betimsel analizi gösterilmiştir.

Tablo 8. Hayat Bilgisi Dersi Tutum ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Betimsel Analizi

	N	Ortalama	Standart Sapma	En Küçük Puan	En Yüksek Puan
Ön Test	19	1,3474	,15647	1,13	1,80
Son Test	19	1,0070	,02102	1,00	1,07

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin tutum düzeyleri son test puanları ön test puanlarından daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ön test-son test puanları arasındaki farkların anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan “Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi”ne ait veriler Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Hayat Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

		N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	P
Son Test	Negatif sıra	0	10,00	190,00	-3,836*	,000
Ön Test	Pozitif sıra	19	,00	,00		
	Eşit sıra	0				

Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği Testi ön test puan (Ort: ,00)-son test puan (Ort: 10,00) ortalamaları arasında istatistiksel olarak son test lehine anlamlı bir farkın bulunduğu görülmektedir. Ön test ve son test puanları arasındaki farkların 0,05’ten küçük olduğundan anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($Z=-3,836$; $p<0,05$). Araştırma kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin hayat bilgisi dersine yönelik tutumları üzerinde olumlu yönde etkili olduğu belirtilebilir.

Aşağıda Tablo 10’da eğlenme düzeyini belirleme ölçeğinin ön testine ve son testine ait puanlarının betimsel analizi gösterilmiştir.

Tablo 10. Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Betimsel Analizi

	N	Ortalama	Standart Sapma	En Küçük Puan	En Yüksek Puan
Ön Test	19	1,2316	,19164	1,00	1,60
Son Test	19	1,0211	,04189	1,00	1,10

Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerin eğlenme düzeyleri son test puanları ön test puanlarından daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ön test-son test puanları arasındaki farkların anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan “Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi”ne ait veriler Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

		N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	P
Son Test	Negatif sıra	0	7,50	105,00	-3,314*	,001
Ön Test	Pozitif sıra	19	,00	,00		
	Eşit sıra	0				

Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersine Yönelik eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği Testi ön test puan (Ort: ,00)-son test puan(Ort: 7,50) ortalamaları arasında istatistiksel olarak son test lehine anlamlı bir farkın bulunduğu görülmektedir. Ön test ve son test arasındaki farkların 0,05’ten küçük olduğu tespit edilmiştir (Z: -3,314 p<0,05). Bulgulara göre araştırmada uygulanan etkinliklerin öğrencilerin hayat bilgisi dersi eğlenme düzeylerine yönelik tutumlarına olumlu yönde etkide bulunduğu söylenebilir.

İki zaman aralığında yapılmış istatistik ile ilgili bir testin analizi sonucunda istatistiksel olarak birinci zaman dilimi ve ikinci zaman dilimi hayat bilgisi dersine yönelik tutumlarında ve hayat bilgisi dersinde eğlenme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. İlkokul 1. sınıf hayat bilgisi dersinin oryantiring sporu etkinlikleri ile birlikte öğrencilerin hayat bilgisi ders tutumlarına ve hayat bilgisi dersine yönelik eğlenme düzeylerine etkisinin araştırılması amaçlandığı bu çalışma da yapılan ön test ve son testler arasında son test lehine anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir.

1.2.NİTEL VERİLERDEN ELDE EDİLEN BULGULAR

Hayat bilgisi dersinde oryantiring etkinliklerinin uygulandığı çalışma grubundan altı öğrenci ile uygulama sonrası yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerin içerik analizi sonucu tema- alt tema- kategoriler oluşturulmuştur. Görüşme sonuçlarının analizi aşağıda Tablo 12’de tema-alt tema-kategori olarak gösterilmiştir.

Tablo 12. Görüşme Sonuçlarının Analizi

TEMA	ALT TEMALAR	KATEGORİLER
Öğrenci Gözüyle Oryantiring Sporu	Hayat Bilgisi Dersi ile İlişki	Dersi eğlenceli hale getirme Oryantiringi öğrenme Bilgi verici derse dönüşmesi
	Öğrencilere Bilişsel Katkıları	Harita kullanımı Pusula bilgisi edinme Yönleri öğrenme Bitki çeşitlerini öğrenme
	Öğrencilere Duyuşsal Katkıları	Dersi sevme Mutluluk- keyif alma Heyecanlanma
	Kullanım Yerleri	Farklı şehirlerde yön bulmada Yeni evin oda tasarımında Otelde Deniz kıyısında

Araştırmada oryantiring etkinliklerinin uygulandığı 1-A sınıfından altı öğrenciyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşme analizi sonucunda “*Öğrenci Gözüyle Oryantiring Sporuna Teması*” dört alt tema altında incelenmiştir. Bu alt temalar: Hayat Bilgisi Dersi ile İlişki, Öğrencilere Bilişsel Katkıları, Öğrencilere Duyuşsal Katkıları, Kullanım Yerleri. Bu alt temalardan Hayat Bilgisi Dersi ile İlişki alt teması; dersi eğlenceli hale getirme, oryantiringi öğrenme, bilgi verici derse dönüşmesi kategorilerine ayrılmıştır. Öğrencilere Bilişsel Katkısı alt teması; harita kullanma, pusula bilgisi edinme, yönleri öğrenme, bitki çeşitlerini öğrenme kategorilerine ayrılmıştır. Öğrencilere Duyuşsal Katkısı alt teması; dersi sevme, mutluluk- keyif alma,

heyecanlanma kategorilerine ayrılmıştır. Kullanım Yerleri alt teması ise; farklı şehirlerde yön bulmada, yeni evin oda tasarımı, otelde, deniz kıyısında kategorilerine ayrılmıştır.

Görüşme sonucunda öğrencilerden şu yanıtlar alınmıştır. Hayat Bilgisi dersi ile ilişki alt temasının dersi eğlenceli hale getirme, oryantiringi öğrenme ve bilgi verici derse dönüşmesi kategorilerine göre *Erinç* “Hayat Bilgisi dersini güzel buldum.” *Tuğba* “Hayat bilgisi dersini eğlenceli buluyorum, oryantiring yaparken bir sürü etkinliklere de katıldım. Bence hayat bilgisi çok güzel bir ders. Oryantiring yaparken bayrakları bulmaya çalıştık, bitiş çizgimizi öğrendim.” ve *Koray* oryantiringin hayat bilgisi dersini eğlenceli hale getirdiğini düşündüğünü en çok “Hedefleri bulmada keyif aldım.” sözü ile belirtmiştir. Bilişsel katkıları alt temasının harita kullanımı, pusula bilgisi edinme, yönleri öğrenme ve bitki çeşitlerini öğrenme kategorilerine göre çalışmanın öğrencilere bilişsel katkı sağladığını *Erinç*’in “Kendi evimi bulmayı öğrendim. Ondan sonra bir yere gittiğimde orda benim piknik alanımı bulmayı öğrendim.” *Mahmut*’un “Yönümüzü bulurken harita ile yönümüzü bulmayı öğrendim.” *Tuğba*’nın “Bayrakları bulduk onla çünkü. Yolumuzu bulduk. Çiçekleri tanıdık, etrafı tanıdık. Bence bulabilirim diye düşünüyorum.” *Koray*’ın “Sağımı solumu öğrendim ve pusulayı öğrendim” ve *Ecem*’in “Afyon’da keyif aldım. Çünkü ilk defa bitkileri tanıdım. Bilmediğim bitkileri tanıdım. Bildiklerim de vardı ama ben başkalarını da tanıdım.” sözlerinden anlayabiliriz. Öğrencilere duyuşsal katkıları alt temasının mutluluk-keyif alma ve heyecanlanma kategorisi analizi incelendiğinde ise *Ecem*’in “O da çok eğlenceliydi. Bir yandan sabırsızlıkla bekliyordum sıra bana gelsin diye. Sonra bir yandan da kendimi tutamıyordum gülmekten. Yani çok heyecanlıydım.” *Erinç*’in “Hayat bilgisi dersini eğlenceli buluyorum.” *Hümeysra*’nın “Ben oryantiringi bilmiyordum. O yüzden oryantiringi öğrendiğimizde çok heyecanlanmışım.” Ve *Mahmut*’un “Hayat bilgisi dersini çok eğlenceli buluyorum.” sözlerine ulaşılmıştır. Kullanım yerleri alt temasının farklı şehirlerde yön bulmada, yeni evin oda tasarımı, otelde ve deniz kıyısında kategorileri hakkındaki görüşleri analiz edildiğinde ise *Erinç*’in “Büyük şehirlerde, Ankara’da, Eskişehir’de, Çanakkale’de, Kırıkkale’de ve bir sürü şehirde.” *Koray*’ın “Annemin götürdüğü otelde, mesela evin içinde mesela dışarıda mesela okul bahçesinde” ve *Hümeysra*’nın “Ali dayım bir keresinde annemi denize götürmüş. Orda köpek balığı görmüş. Oryantiring orada yapılabilirdi.” sözlerine ulaşılmıştır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada 10 hafta boyunca oryantiring etkinlikleri ile işlenen 1. sınıf hayat bilgisi dersinin öğrencilerin hayat bilgisi dersine olan tutumlarına ve eğlenme düzeylerine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın bu bölümünde araştırmada elde edilen sonuçlara, bu konuda yapılan benzer araştırmaların karşılaştırmalarına ve önerilere yer verilmiştir. Alanyazın taraması sonucunda doğrudan birinci sınıf öğrencilerine yönelik oryantiring uygulamalarına ve oryantiring etkinlikleri ile işlenen hayat bilgisi dersine yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Alanyazında temel eğitim düzeyinde oyun, fiziki etkinlikler, spor konulu oryantiring çalışmaları ile sosyal bilgiler, beden eğitimi ve oyun, matematik dersleri ile ilgili yapılan oryantiring çalışmaları incelenmiştir. Temel eğitim seviyesindeki 1. sınıf hayat bilgisi dersine karşı tutumlarının ve eğlenme düzeylerine etkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmada ilkokul birinci sınıf hayat bilgisi dersinde birinci sınıf öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen oryantiring etkinliklerinin öğrencilerin hayat bilgisi dersine yönelik tutumları üzerinde olumlu yönde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hayat bilgisi dersi ile yeni tanışan birinci sınıf öğrencilerinin hayat bilgisi dersinin etkinlikler ile işlenmesi öğrencilerin derse olan tutumlarını etkileyerek derse karşı ilginin ve sevginin artmasına aracı olduğu söylenebilir. Demirel (2007), eğitsel oyunlarla planlanan dersler öğrencinin dikkatini çekeceğini ve böylece öğrenciler derse daha ilgili hale geleceğini, derse katılmayı isteyen öğrencilerin de etkinliklerde yer almasına uygun ortam sağlanmış olacağını belirtmiştir. Ayuldeş (2020), çalışmasında oryantiringin, sosyal bilgiler dersinde yöntem olarak kullanılmasının öğrencilerin derse olan ilgisini ve öğrenme motivasyonunu arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Karaca (2008) oryantiring uygulamaları ve etkinlikleri ile elde edilen kazanımlar öğrencilerin ders başarısını arttırmakla birlikte fen bilimleri, sosyal bilgiler, Türkçe, matematik ve hayat bilgisi gibi temel derslerle ulaşılan kazanımları olumlu yönde etkilediğini söylemektedir. Oryantiring etkinliklerinin hayat bilgisi dersine büyük katkı sağladığı ve derse yönelik öğrenmeye karşı motivasyonunu arttırdığı söylenebilir. Uzuner (2019), karma yöntem desenlerinden biri olan müdahale desenini kullanarak ilkokul öğrencilerinin matematiksel problem çözme becerilerinin geliştirilmesinde oryantiringin etkisi adlı çalışmayı yürütmüştür. Sözü edilen bu çalışma sonucunda oryantiringin ilkokul öğrencilerinin matematiksel problem çözme becerilerinin geliştirilmesi noktasında farklı

açılardan etkisi olduğunu belirtmiştir. Kara (2020), çalışmasında oryantiring eğitiminin 60-71 aylık çocukların kavram gelişimine etkisini incelemiştir. Uygulanan oryantiring eğitim programının 60-71 aylık çocuklarının yön-konum kavramları gelişimleri üzerinde pozitif etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yiğit (2020), çalışmasında ilkököl 4.sınıf sosyal bilgiler dersinde oryantiring uygulamalarının öğrencilerin mekânsal düşünme becerileri üzerine etkisinin araştırılmasını incelemiştir. Araştırma sonucunda oryantiring uygulamalarının öğrencilerin mekânsal düşünme becerilerinin kazandırılmasında etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Alan yazında yapılan araştırmaların bulgularında da görüldüğü gibi çalışmanın oryantiring etkinliklerinin ilkököl birinci sınıf öğrencilerinin hayat bilgisi dersine karşı tutumlarını ve eğlenme düzeylerini etkilediği sonucunun ilgili alanyazınla tutarlı olduğunu göstermektedir.

Araştırmada ilkököl birinci sınıf hayat bilgisi dersinde gerçekleştirilen oryantiring etkinliklerinin öğrencilerin hayat bilgisi dersinde eğlenme düzeylerini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Hammes (2007), oryantiring sporunun sadece fiziksel etkinliğe dayalı olmasının yanında beden ve zihnin koordineli şekilde çalışmasına yönelik eğlenceli bir spor olduğunu söylemektedir. Bektaş vd. (2019), oryantiringin, dışarıda eğlenceli vakit geçirmeyi sağlayan bir branş olduğunu belirtmektedir. Karaca (2008), oryantiringin yapısında beden eğitimi ve oyun faaliyetlerini, sporu, oyunu ve bunlarla beraber eğlenceyi barındıran bir spor olduğunu belirtmiştir. Etkinliklerin hayat bilgisi dersine eğlenceli bir boyut kazandırdığı söylenebilir. Yalçın ve Balcı (2013), 7-14 yaş arası çocuklarda spora katılımdan sonra okul başarılarında, fiziksel ve sosyal davranışlarında oluşan değişimlerin incelenmesi isimli çalışmalarında ilköğretim okullarında öğrenim gören çocukların sportif faaliyete katılımından sonra meydana gelen değişikliklerin incelenmesini amaçlamışlardır. Yaşları 7 ile 14 arasında değişen 91 erkek öğrenci velisine ulaşmışlardır. Araştırmacılar çalışmanın sonucuna göre sportif faaliyetlere katılımın okul başarısı, fiziksel ve sosyal davranışlar üzerinde etkisi olduğunu ve öğrencilerin sınıf çalışmalarına daha istekli katıldıklarını ve okula gitme isteklerinin arttığını belirtmişlerdir. Karaca (2008), oryantiring uygulamalarının ilköğretim programlarındaki fonksiyonelliği çalışmasında alanyazın taraması ve mevcut durum incelemesini gerçekleştirmiştir. Araştırması sonucunda oryantiring dersinin ilköğretim spor etkinlikleri dersi içerisinde uygulamaya konulduğunda öğrencilerin hem kişisel gelişimlerine hem de diğer derslerde ulaşacağı kazanımlara katkı sağlayacağı sonucuna varmış.

Yapılan bu araştırmada ilkokul birinci sınıf hayat bilgisi dersinin oryantiring etkinlikleri ile işlenmesi hakkında görüşleri belirlenmiştir. Öğrencilerin hayat bilgisi dersini çok eğlenceli buldukları, oryantiring etkinliklerinin hayat bilgisi dersini eğlenceli hale getirdiği, yapılan etkinlikler kapsamında hayat bilgisi dersine ilişkin daha önce öğrendiği bilgilere ulaşmanın yanında bilmediği yeni bilgilere ulaşmada kolaylık sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin söylemleri doğrultusunda oryantiring etkinliklerinde hedefleri bulurken hem eğlendikleri hem de yön bilgisi, harita okuma bilgisi ve pusula kullanma bilgisi edindikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin gelişim özellikleri, bu gelişime beden eğitimi dersinin, oyunun ve sporun etkisi birçok araştırmacı tarafından incelenmiştir. Denise Corrêa da Luz, Wanderley Marchi Júnior, and Amauri Aparecido Bássoli de Oliveira¹ (2023), Pedagojik Bir Bileşen Olarak Spor Oryantasyonu, oryantiringi bir eğitim sporu modeli şeklinde sunarak temel eğitim sürecinde ünitelere oryantiringin yerleştirilmesini göstermeyi amaçlamıştır. Yine ilkokul öğrencileri üzerinde yapılan çalışma olan Turan Yiğit (2020) araştırmada, ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde oryantiring uygulamalarının öğrencilerin mekânsal düşünme becerileri üzerine etkisinin araştırılması incelenmiştir. İOG (2024) de, oryantiringin ilk başta kafa karıştırıcı görünüp daha sonra keyifli bir bilmeceye dönüşen ve çocuklara bağımsız, maceracı, yönsüz meydan okumayı öğreten bir spor olduğu belirtilmiştir. Türk (2023), çalışmada oryantiring etkinliklerinin 4.sınıf öğrencilerinin problem çözme becerilerine etkisini karma yöntem ile incelemiştir. Araştırmacı etkinlik sırasında ve sonrasında elde edilen veriler oryantiringin öğrenciler tarafından eğlenceli, meraklandırıcı ve şaşırtıcı olarak tanımlandığını söylemiş, bu durumun öğrencilerin son test başarıları üzerinde etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sportif faaliyetler aracılığı ile fiziksel gelişmelerinin, yeteneklerinin ve becerilerinin arttırılmasının yanında öğrencilerin duygusal, zihinsel, bireysel ve sosyal gelişimlerine katkısı vardır (Çiçek vd., 2002). Oryantiring etkinlikleriyle çocukların ulaştıkları kazanımlar ile ilkokul programında bulunan temel disiplinlerle ulaştıkları kazanımlar arasında kuvvetli bir ilişki bulunmaktadır. Benzer biçimde Karaca da (2008), oryantiring etkinlikleriyle çocukların ulaştıkları kazanımlar ile ilkokul programında bulunan temel disiplinlerle ulaştıkları kazanımlar arasında kuvvetli bir ilişki bulunduğunu ortaya çıkarmış, oryantiringin ilkokul programında bulunan temel disiplinlerin ulaştığı kazanımları pozitif yönde etkilemekte, pekiştirmekte ve geliştirmekte olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yapılan bu araştırmaya yönelik öneriler aşağıda maddeler halinde verilmiştir:

- Hayat bilgisi derslerinde kullanılan oryantiring etkinlikleri dersi eğlenceli hale getirmiştir. Oryantiring farklı derslerde ve farklı sınıf düzeylerinde kullanılarak eğlenme düzeylerine etkisi incelenebilir.
- Hayat bilgisi derslerinde kullanılan oryantiring etkinlikleri derse yönelik tutumu olumlu yönde geliştirmiştir. Oryantiring farklı derslerde ve farklı sınıf düzeylerinde kullanılarak ilgili derslere yönelik tutumlara etkisi incelenebilir.
- Bu araştırmada yarı-deneysel desen kullanılmıştır. İleriki çalışmalarda nitel ya da karma araştırma yöntemleri de kullanılabilir.

KAYNAKÇA

- Akbıyık, S. (Ed.). (2019). *Oryantiring Eğitimi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Aksın K. (2008) *Oryantiring Sporunda Kent İçi Organizasyonlar Üzerine Bir İnceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aladağ, S. (2016). *Hayat Bilgisi: Tanımı, Amacı ve Doğası*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Alexandrova, L. I. (2011). Theoretical Aspects of Technical and Tactics Training in Orienteering. *Журнал Сибирского федерального университета. Серия: Гуманитарные науки*, 4(9), 1227-1239.
- Alkan, V., Erdem, A.R., Horzum, I., Köse, T. Ç., Özden, D. Ö., Şimşek, S., ve Uzunkol, E. (2023). *Sınıf Öğretmenleri ve Adaylar İçin Hayat Bilgisi Öğretimi*. Anı Yayıncılık.
- Aydın, A. (2016). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Aykaç, N. (2011). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Kullanılan Yöntem ve Tekniklerin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi Sinop İli Örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 113-126.
- Ayuldeş, M. (2020). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Oryantiring Uygulamalarının İlköğretim 6.Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı ve Harita Okuryazarlık Düzeylerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi, Trabzon.
- Baş, M., Güldalı, Ş. U., ve Tay, B. (2017). *Etkinlik Örnekleriyle Hayat Bilgisi Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bektaş, F., Karademir, E., Kaya, S., Kalın, C., Şeker, T. Kurtoğlu, E., Öztürk, F., Arslan, E., Aydın, Ö., Oymak, Ö. (2019). *Oryantiring Eğitimi*. Millî Eğitim Bakanlığı Genel Yayın.
- Betlow, M. (2005). The Effects of Social Skills Intervention on the Emotional Intelligence of Children with Limited Social Skills. *Seton Hall University Dissertations and Theses (ETDS)*. 1574.
- Buk, J. (2017) *Oryantiring Klübü Destek Sistemi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Prag Ekonomi Üniversitesi.
- Cemaloğlu, N. (2021). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Çelik, Ö. (2020). Hayat Bilgisi Dersinin Amacı, Kapsamı ve İçeriği. *İçinde; Kuramdan Uygulamaya Hayat Bilgisi Öğretimi*(1.Baskı), Ed: V. Aktepe ve M. Gündüz, ss. 2-22. Ankara: Pegem Akademi.
- Çiçek Ş., Koçak S., ve Kirazcı S. (2002). Beden Eğitimi Derslerinde Çeşitli Öğretmen ve Öğrenci Davranışlarının Öğrencilerin Derse Katılımındaki Önemi ve Sergileme Sıklığı. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2002; 4 (4): 12–13.
- Demiral, Ş. (2019). Çocuklarda Spor ve Değerler Eğitimi. *İçinde; Çocuklar İçin Spor Eğitimi*, Ed: U. Canlı, Ç., V. Koçak ve C. Taşkın, ss. 253-270. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Demirel, Ö. (2007). *Öğrenme Sanatı, Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Deniz, E., Karaman, G. Bektaş, F., Yoncalık O., Güler, V., Kılınç, A. ve Ateş, A. (2012). *Çocuklara Ortantiring Eğitimi*. Ankara: Kültür Ajans Yayınları.
- Gezgin, İ ve Gümüş, M. (2018). *Oryantiring*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Gheshlaghi, N. (2015). *Time-Dependent Orienteering Problem (A Case Study in Istanbul)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

- Güven, M. M. (2010). *Türkiye’de İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi Programı Değişiklikler, Düzenlemeler, Güncellemeler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Hammes, R. (2007). Orienteering with Adventure Education: New Games for the 21st Century, *Strategies. A Journal for Physical and Sport Educators*, 20(5), 7-13.
- İnanç, B. Y., Atıcı, M. K., & Bilgin, M. (2020). *Gelişim Psikolojisi 1: Bebeklik, Çocukluk ve Ergenlik*. Ankara: Pegem Akademi.
- İOG. (2024). Oryantiringin Gelmiş Geçmiş En İyi Spor Olmasının 10 Nedeni. İOG - İstanbul Orienteering Spor Kulübü (iog.org.tr)(Erişim tarihi: 19.03.2024).
- İşler, H. (2024). *10-14 Yaş Grubu Oryantiring Sporcularının Oyunsallık ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Yarışma Performansına Etkisinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kabapınar, Y. (2019). *Kuramdan Uygulamaya Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kara, B. (2020). *Oryantiring Eğitiminin 60-71 Aylık Çocukların Kavram Gelişimine Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Karaca, F. (2008). *Oryantiring Uygulamalarının İlköğretim Programlarındaki Fonksiyonelliği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, S. (2020). *Eğitimde Kullanılan Oryantiring Etkinliklerinin Eğitimciler ve Branş Öğretmenleri Tarafından Farklı Dersler Kapsamında Uygulanma Sürecinin İncelenmesi Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi, Trabzon.
- Luz, DCD, Marchi Júnior, W. & Oliveira, AABD (2023). Orienteering as a Pedagogical Component. *Journal Of Physical Education*, 34, e3422.
- MEB. (2024). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. *Koşarak Oryantiring Kurs Programı*.
- MEB. (2016). Bireysel Sporlar Oryantiring Dersi Öğretim Programı. file:///C:/Users/Msi/Desktop/2019926131550687Bireysel%20sporlar%20Oryantiring%20Se%C3%A7meli(10-11-12)beceriler%20,%20ama%C3%A7lar. (Erişim tarihi: 20.03.2024).
- MEB. (2018). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay>. (Erişim tarihi: 12.12.2023)
- Orhan, R. (2019). Çocuk Gelişiminde Fiziksel Aktivite ve Sporun Önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 157-176.
- Özcan, F. (2007). *Oryantiring Sporunun İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bireysel Davranışları ile Matematik–Mantıksal Zekâ Gelişimleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Özer, D. (2018). Eğitim Psikolojisi. İçinde; *Motor Gelişim*, Ed: N. Aral, T. Duman, ss. 76-102 Ankara: Pegem Akademi.
- Palichuk, Y., Dotsyuk, L., Kyseltsia, O., Moseichuk, Y., Martyniv, O., Yarmak, O. & Galan, Y. (2018). The Influence of Means of Orienteering on the Psychophysiological State of Girls Aged 15-16 years. *Journal of Human Sport and Exercise*, 13(2), 1-12.
- Sönmez, Ö. F., ve Görmez, E. (2016). *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Vatandaşlık ve Çocuk Hakları*. Ankara: Pegem Akademi 471-498.
- Sönmez, V. (2010). *Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Sönmez, V. (2016). *Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu: Yeni Programa Göre Düzenlenmiş Ders Planı Örnekleri*. Anı Yayıncılık.
- Şahin, F. T., ve Usta, S. Y. (2016). Okul Öncesi Dönemde Bir Uygulama Örneği: Spor ve Spor Dalları. *International Journal of Sport Culture and Science*, 4(1), 200-213.
- Şengör, Ç. (2018). *11-13 Yaş Grubu Öğrencilerinde Oryantiring Eğitiminin Uzamsal Görselleştirme ve Uzamsal Kaygıya Etkisinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Şimşek, N. (2013). Hayat Bilgisinde Kişisel Nitelik (değer) Öğretimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(1), 1325-1346.
- Şimşek, S. (2014). *Sınıf Öğretmenleri ve Adayları İçin Hayat Bilgisi Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, S., Köse, T. Ç., Alkan, V., Erdem, A. R., Horzum, I., Uzunkol, E., ve Özden, D. Ö. (2014). *Sınıf Öğretmenleri ve Adaylar İçin Hayat Bilgisi Öğretimi*. Anı Yayıncılık.
- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2005). Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Eğitim Öğretim ve Program Dairesi Başkanlığı *İlköğretim 1-5. Sınıf Programları Tanıtım El Kitabı*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Tanrıkılı, M. (2021). Harita ve Pusulanın Farklı Bir Kullanım Alanı: Oryantiring. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(191), 120-126.
- Taş, M. Y. (2010). *Oryantiring Sporcuları ile Sporcu Olmayan Bireylerin Stresle Başa Çıkabilme Becerileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tay, B., Güldalı, Ş. U., ve Baş, M. (2017). *Etkinlik Örnekleriyle Hayat Bilgisi Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Türk, H. (2023). *Oryantiring Etkinliklerinin 4. Sınıf Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Türkiye Oryantiring Federasyonu. (2022). Dünyada Oryantiring Sporunun Gelişim Süreci. *DORİ Dijital Oryantiring Dergisi*, 1, 1-49.
- Türkiye Oryantiring Federasyonu(2023), Web sayfası. <https://www.oryantiring.org.tr> (Erişim Tarihi: 07.10.2023).
- Uluçınar, U., Gündoğan, A. ve Akar, C. (2020). Hayat Bilgisi Dersinde Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Tarih Okulu Dergisi*, 47, 2564-2581.
- Uyanık Balat, G. (2003). *Altı Yaş Grubu Korunmaya Muhtaç ve Ailesinin Yanında Kalan Çocukların Okula Hazır Bulunuşluk ile İlgili Temel Kavram Bilgilerinin Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Uzuner, F. G. (2019). *İlkokul Öğrencilerinin Matematiksel Problem Çözme Becerilerinin Geliştirilmesinde Oryantiringin Etkisinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi, Trabzon.
- Uzuner, F. G. (2020). *DEHB Tanılı İlkokul Öğrencilerinin Dikkat, Üst Bilişsel Farkındalık ve Problem Çözme Becerilerinin Geliştirilmesinde Oryantiringin Etkisinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi, Trabzon.
- Yalçın, U., ve Balcı, V. (2013). 7-14 Yaş Arası Çocuklarda Spora Katılımdan Sonra Okul Başarılarında, Fiziksel ve Sosyal Davranışlarında Oluşan Değişimlerin İncelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(1), 27-33.
- Yıldırım A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (10. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Yıldırım, G. (2015). *İlkokul Hayat Bilgisi Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Etkinliklerin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Yılmaz, D. ve Dellal, S. (2020). Müzede Oryantiring Faaliyetinin Müze Eğitimine Katkısının İncelenmesi. *Uluslararası Müze Eğitimi Dergisi*, 2(1), 79-93.
- Yiğit, T. (2020). *Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Mekansal Düşünme Becerilerine Oryantiring Uygulamalarının Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu.
- Zayimoğlu Öztürk, F. ve Coşkun, M. (2015). Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Bir Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2015(4), 239-251.

EKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
EK 1: Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	66
EK 2: Hayat Bilgisi Dersinde Eğlenme Düzeyini Belirleme Ölçeği.....	67
EK 3: İzinler	68
EK 4: Etkinlik Fotoğrafları	70

EKLER

Ek 1:Araştırmada Kullanılan Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

Sevgili Öğrenci; Aşağıdaki her bir cümleyi okuduktan sonra sana en uygun olan seçeneği işaretleyin. Cümlelerin hiçbirinin kesin olarak doğru cevabı yoktur. Bu bir sınav değildir. Kesinlikle ismini bu kâğıda yazmayın. Lütfen, her cümleyi baştan sona okuduktan sonra;

- Evet
- Kısmen
- Hayır

Seçeneklerinden yalnızca birini (X) işareti koyarak işaretleyin.

1. BÖLÜM: Kişisel Bilgiler

Sınıfınız: 1. Sınıf() 2. Sınıf() 3. Sınıf()

2. BÖLÜM: Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum İfadeleri

	Evet	Kısmen	Hayır
Hayat Bilgisi dersinde ülkemizi tanırız.			
Hayat Bilgisi dersi neşe verir.			
Hayat Bilgisi dersi günlük hayatımızı kolaylaştırır.			
Hayat Bilgisi dersi sorumluluk kazandırır.			
Hayat Bilgisi dersi kolaydır.			
Hayat Bigisi dersini eğlenceli buluyorum.*			
Hayat Bilgisi dersi yardımlaşma ve dayanışma öğretir.			

Teşekkürler...

Olumsuz maddeler (Uygulama formunda işaret kullanılmamıştır)*

Ek 2:Araştırmada Kullanılan Hayat Bilgisi Dersinde EğlenmeDüzeyini Belirleme Ölçeği

Sevgili Öğrenci; Aşağıdaki her bir cümleyi okuduktan sonra sana en uygun olan seçeneği işaretleyin. Cümlelerin hiçbirinin kesin olarak doğru cevabı yoktur. Bu bir sınav değildir. Kesinlikle ismini bu kâğıda yazmayın. Lütfen, her cümleyi baştan sona okuduktan sonra;

- Her zaman
- Bazen
- Hiçbir zaman

Seçeneklerinden yalnızca birini (X) işareti koyarak işaretleyin.

2. BÖLÜM: Kişisel Bilgiler

Sınıfınız: 1. sınıf() 2. Sınıf() 3. Sınıf()

2. BÖLÜM: Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum İfadeleri

	Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
Hayat Bilgisi dersinden zevk alırım.			
Hayat Bilgisi dersinde eğlenerek öğreniyorum.			
Hayat Bilgisi konu ve üniteleri eğlencelidir.			
Hayat Bilgisi ders kitapları eğlencelidir.			
Hayat Bilgisi en eğlenceli derstir.			
Dersin eğlenceli olması için oyun drama gibi etkinlikler yapılıyor.			

Teşekkürler...

Ek 3: İzinler

Evrak Tarih ve Sayısı: 05.04.2023-175802

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-81478198-100-175802
Konu : Araştırma İzni - Elif Naime ÖREN

05.04.2023

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 30.03.2023 tarihli ve 31709271-300-E.174304 sayılı yazı.
b) 04.04.2023 tarihli ve E-49809702-605.01-73696682 sayılı yazı.

Enstitünüz Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Elif Naime ÖREN'in, "*Oryantiring Uygulamalarının 1. Sınıf Öğrencilerinin Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutumlarına ve Eğlenme Düzeylerine Etkisi*" konulu tez çalışmasına ilişkin Afyonkarahisar Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün ilgi (b) sayılı yazısı ilişikte gönderilmiştir.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Murat PEKER
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek:İlgi (b) Sayılı Yazı (24 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BS4KE93UEU

Belge Takip Adresi :

<https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5381&eD=BS4KE93JPU&eS=175802>

Adres:Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Kampüsü Rektörlük Binası B Blok Kat:1
Afyon

Telefon:0272 218 11 95 - 0272 218 12 05 Faks:0272 218 12 77

e-Posta:gensek@aku.edu.tr

Kep Adresi:aku@hs01.kep.tr

Bilgi için: Serpil Kılıç
Unvanı: Büro Personeli

EK 3. (DEVAM)

T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-49809702-605.01-73647598
Konu : Elif Naime ÖREN'in Araştırma İzni

03/04/2023

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) Afyon Kocatepe Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 31/03/2023 tarihli ve E-70813604-100-174802 sayılı yazısı.

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Elif Naime ÖREN'in "Oryantiring Uygulamalarının 1.Sınıf Öğrencilerinin Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutumlarına ve Eğlenme Düzeylerine Etkisi" konulu tez çalışmasında kullanılmak üzere 2022-2023 eğitim-öğretim dönemi içinde Müdürlüğümüze bağlı ilgi (b) yazı ekinde ismi belirtilen okullarda görevli öğretmenlere ve öğrenim gören öğrencilere ilgi (a) genelgenin hükümleri doğrultusunda anket çalışması yapması, çalışmaları tamamladıktan sonra sonuçlarının birer örneğini İl Milli Eğitim Müdürlüğüne teslim etmesi şartıyla, araştırma yapmaları Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Miraç SÜNNETCİ
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR

Uğur KOLSUZ
Vali V.

Ek:
- İlgi Yazı ve Ekleri (22 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : İLMEM Ar-Ge

Telefon No : 0 (272) 213 76 03 / 1040

E-Posta: afyonstrateji@gmail.com

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: TOLGA YEŞİLÇAYIR

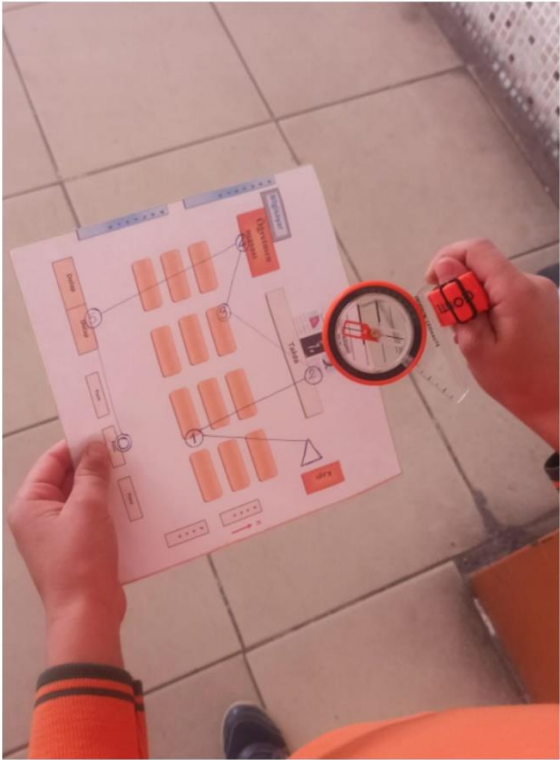
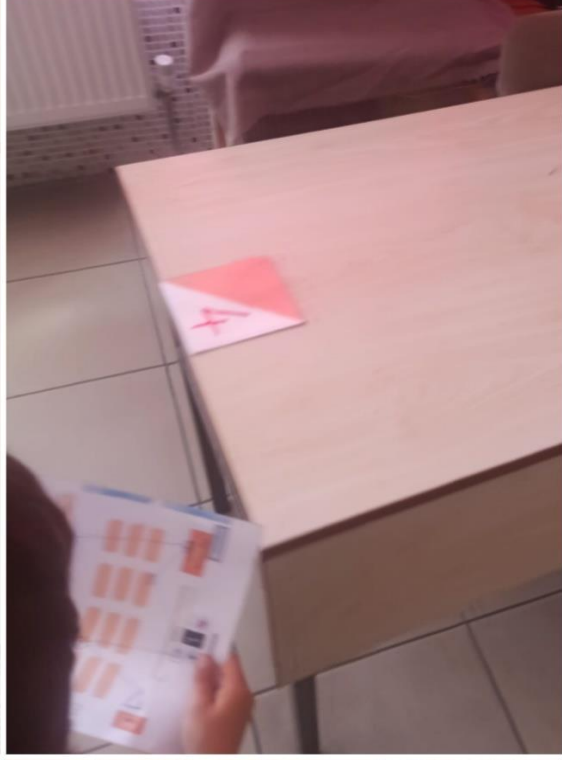
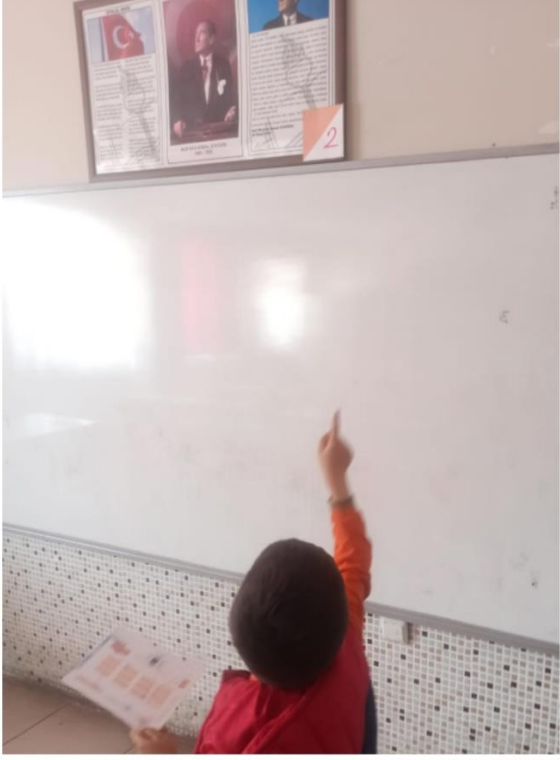
Unvan : Memur

İnternet Adresi: arge03@meb.gov.tr

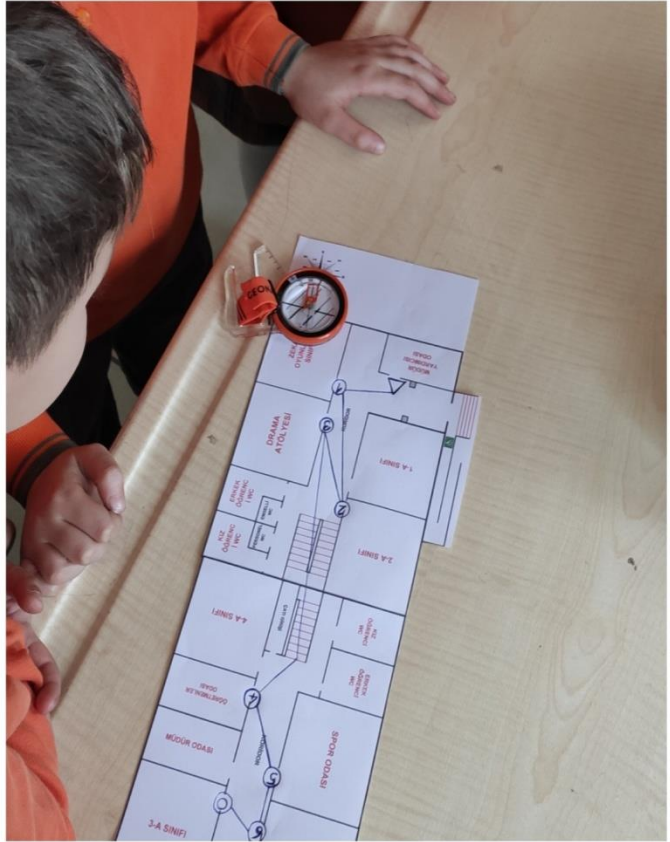
Faks: 0 272 213 76 03

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 3853-a431-3163-a76d-df7a kodu ile teyit edilebilir.

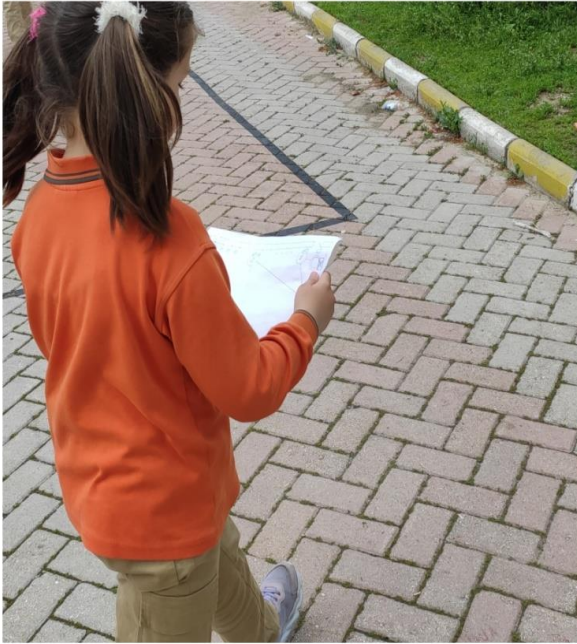
Ek 4. Etkinlik Fotoğrafları

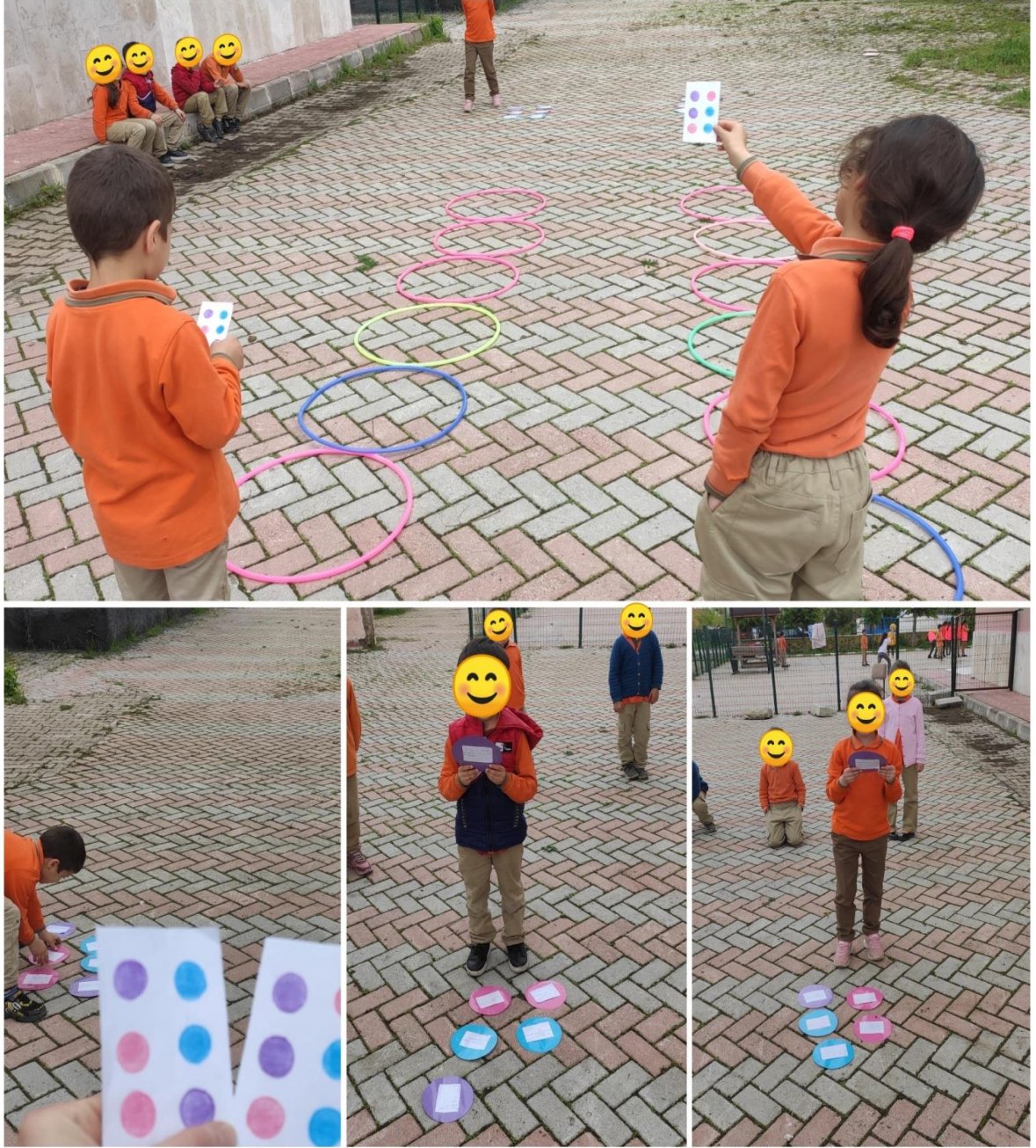
Sınıfımı Keşfediyorum

Benim Okulum

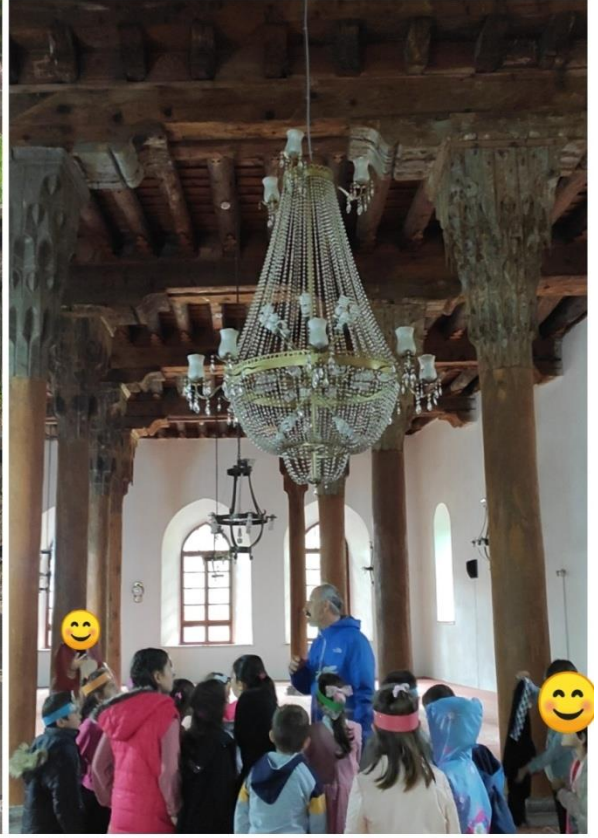
Sürprizli Parkur

Zihin Antrenmanı Krokisi

Yapbozu Tamamla

Hedefim Şehrimin Tarihinde

Hedefine Ulaşan Çalışkan Arılar